

Година XXVII
Број 757,
2. јул 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ПРЕКИДАМО
ТРАГАЊЕ...
ВРАЋАМО СЕ У
БАЗУ!

НИШТА?
НИ
ТРАГА!

ФЛАШОВ
ОДАШИЛОС
НЕ РАДИ... НЕ-
МА ИЗГЛЕДА
ДА ГА
НАЂЕМО!

ДА ИПАК
НАСТАВИМ...
МОЖДА ЋЕ
НАД ЧУТИ!

НЕ, ТИНА!
БЕСКОРИС-
НО ЈЕ!

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ЗНАМ!
МЕНИ НИШТА НЕ УСПЕВА!
РЕКЛА САМ ВАМ
ДА МЕ ОСТАВИТЕ У
КОСМОСУ!

ЗАР ЖРТВЕ
С ТИТАНИКА Ш
НИСУ БИЛЕ ДОВОЉНЕ?
ЗАР И ВАС ДА ИМАМ
НА САВЕСТИ?

ДОСТА!

ПОСЛЕДЊИ ПУТ
ВАМ КАЖЕМ, ТИНА...
ЕКСПЛОЗИЈА НИЈЕ
ИЗАЗВАНА ВАШОМ
ЦИГАРЕТОМ!

РЕЗЕРВОАРИ СУ
ПРОЦУРИЛИ! ДОБИЛИ СМО ПОЗИВ
У ПОМОК ЈОШ ПРЕ НО ШТО ЈЕ.
НАСТАЛА ЕКСПЛОЗИЈА!

ЛАЖЕТЕ!
ТЕШИТЕ МЕ...
ПРЕСТАНИТЕ
ДА МЕ СМА-
ТРАТЕ
ДЕТЕТОМ!

?!!

ЗАШТО ЈЕДАН
МУШКАРАЦ
ПОЉУБИ
ЈЕДНУ
ЖЕНУ?
З...
ЗАШТО
СТЕ ТО
УЧИНИЛИ?

ЖЕНУ? ОХ, ФЛА-
ШЕ! КАЗАЛИ СТЕ
ЖЕНУ?

ДА, ТИНА!
ЛЕПУ,
ПРИВЛАЧНУ
ЖЕНУ!

КРОЗ ВЕКОБЕ

Огледало радозналости

Године 1791. у Петрограду је објављена једна књижица која је, по замисли њеног аутора, требало да послужи као нека врста целне енциклопедије намењене онима који желе да попуне своје недовољно образовање. Ова књижица послужила је касније као узор многим просветитељима у осталим словенским земљама.

Назив књиге у потпуности открива њен садржај и намену: „Огледало радозналости или јасно и подробно тумачење свих природних појава, на ползу, задовољство и пријатно провођење времена за оне који у кратко време желе стећи нужно просвећење није. Сабрано из разних писаца.“

У то време проблем снова и сањања веома је занимао људе и њему је у књижици посвећено читаво једно поглавље. На питање „Како и од чега снимо долазе?“ — дат је одговор: „Када испарења човеко-

ва у мозак његов продру она се због хладноће своје, подобно јутарњој роси, на све жиле спусти и тада се све што смо преко дана видели спавајућем човеку јасно покаже као усред бела дана“. Објашњење нам се може учинити наивно, али ако узмемо у обзир да је одговор дат у 18. веку када се веровало у разна предсказавања и натприродне силе, морамо признати да је то ипак покушај научног објашњења снова.

На питање: „Због чега неке људе мудрацима и разумним људима називају?“ дат је кратак и језгровит одговор: „У поређењу с глупима.“

Аутору може да служи на част одговор на питање: „Да ли је наука гатања и прорицања тачна?“ Он на њега одлучно одговара: „Мислим да није.“

„Може ли се пијаном веровати?“ — поставља писац питање и на њега одговара: „Како се на речи пијаног ослонити када он сам не зна шта говори“.

У ОВОМ БРОЈУ:

ШТА ЖИВОТИЊЕ МОГУ ДА НАУЧЕ
ДВЕ УЛИЦЕ У ДВА ГРАДА
БОРВА БЕЗ МУНИЦИЈЕ
ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ
СМАТРАЈТЕ НАС МУШКАРЦИМА
ПОДВИЗИ ИЗ НОВ
РОМАН ЗА ЧЕТИРИ ДАНА
БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ
АНЕГДОТЕ
ШАХ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА

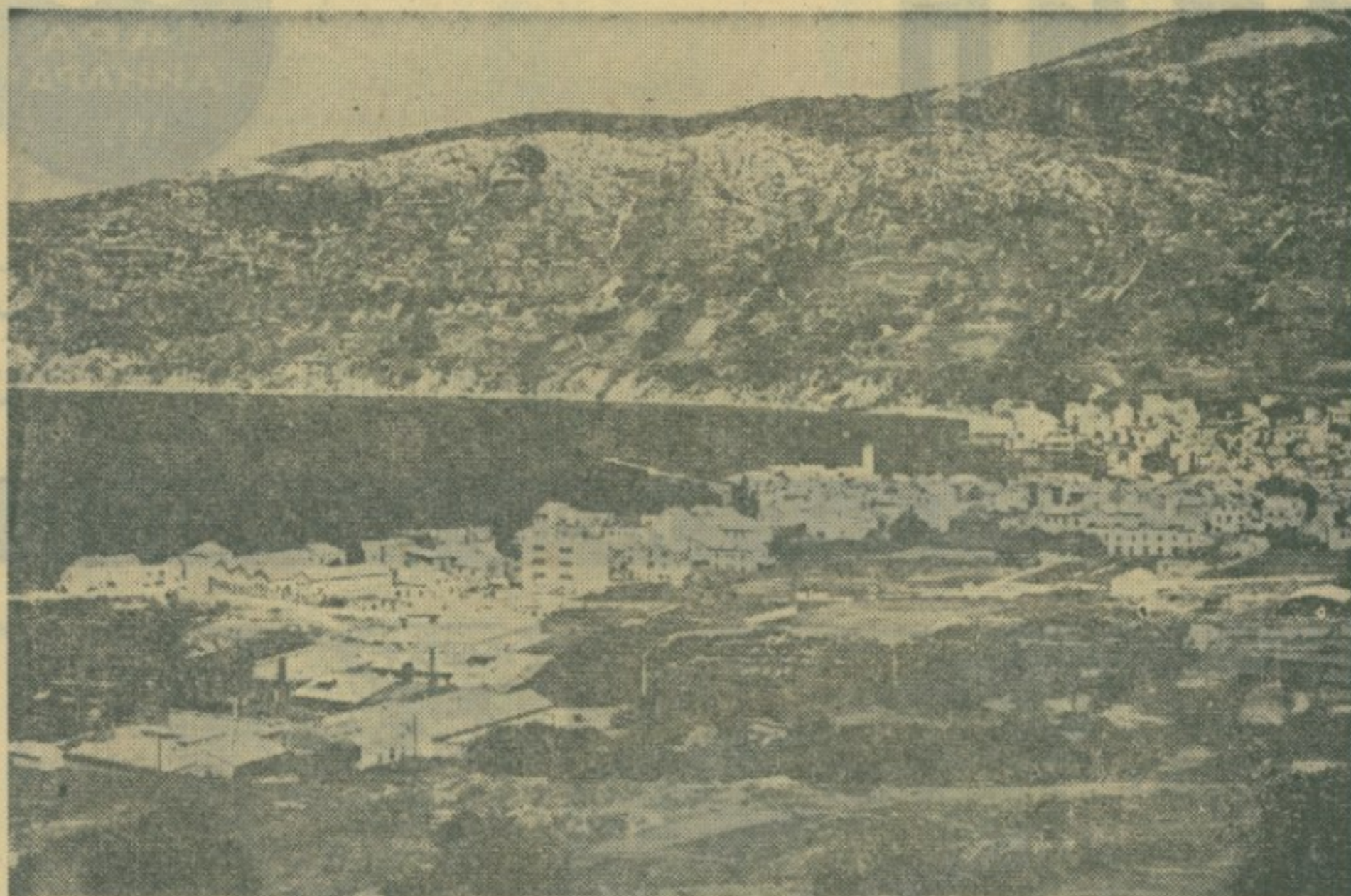
Кроз нашу
земљу

ИНСОЛАЦИЈА НА ЈАДРАНУ

Трајање Сунчевог сијања (инсолација) у свим местима на Јадрану веће је од 2.100 часова годишње. Највише Сунчевог сијања има Хвар — 2.725 часова годишње, а затим следе: Сплит 2.697, Улцињ 2.693, Вела Лука 2.671, Дубровник 2.630, Шибеник 2.572, Раб 2.479, Мали Лошињ 2.448, Пула 2.334 и Ријека 2.120 часова годишње.

На нашем северном приморју — од Копра до Сења — просечно трајање Сунчевог сијања износи 5,8 до 6,8 часова дневно, на средњем — од Сења до Веле Луке — 7,4 до 7,5 часова дневно и на јужном приморју — јужније од Веле Луке — 7,2 до 7,4 часова дневно. Такав просек Сунчевог сијања као што је у Сплиту (7,4), Дубровнику (7,2) и Хвару (7,5) има и већина места на француској Азурној обали. Од јуна до септембра наше средње и јужно приморје имају веће трајање Сунчевог сијања него што их у истим месецима има у свету чувена Ница. Појединих година дневно трајање Сунчевог сијања на Хвару и Вису износи и преко 8,2 часова дневно.

Најсунчанији месец на Јадрану је јули у току којег дневно трајање Сунчевог сијања износи: на Хвару 12,3, на Рабу, у Сплиту и Дубровнику по 12, у Сењу 10,8 часова итд. Август је сунчанији од јуна. У многим местима, нарочито на јужном приморју чак је и септембар сунчанији од јуна.

ПОГЛЕД НА ЛУКУ И ГРАД КОМИЖУ, НАЈВЕЋЕ НАСЕЉЕ НА ОСТРВУ ВИСУ, КОЈЕ ПО ТРАЈАЊУ СУНЧЕВОГ СИЈАЊА НЕ УСТУПА ПО ТОМЕ ПОЗНАТОМ ХВАРУ

ЈАРАЦ У ПЛУГУ

Јарац „Бил“ љубимац је породице Трут из Селсбаја, у америчкој држави Мериленду. Он служи деци као „коњ“, и без милости тера из дворишта туђе мачке и псе. Понекад „Бил“ мора да се одрекне игре с децом и дозволи да га упрегну у плуг. Он зна да га, кад врт у коме треба посадити поврће буде поран, чека награда.

АНЕГДОТЕ

НЕОБИЧНА ЖЕЉА

Када је Линколи, прича једна анегдота, упутио једног човека својој администрацији, написао му је ову препоруку: — Овај човек хоће да ради. Ма како да је необична ова жеља, мислим да му треба изићи у сусрет.

УОБРАЖЕНИ БОЛЕСНИК

Енглески хирург Шарт није волео да га узнемиравају због неких ситуација, а највише је мрзео уображене болеснике.

Једног дана хитно га позову да прегледа неког лорда, који је заузимао висок државни положај. Хирург је видео да је лорд мало огребао кожу, али је тако јакнуо да је било јасно да је он нека врста уображеног болесника. Да би се с њим нашалио, хирург написа рецепт, даде га слуги и рече:

- Иди што брже можеш и донеси ове лекове.
- Пацијент пребледе и упита:
- Да није много опасно?...
- Знате, ако слуга не пожури може се десити...
- Лорд се уплахири, скочи и запрепашћено упита доктора:
- Шта се може десити?
- Па то, да огреботина зарасте пре него што се слуга врати.

ОДГОВОР БРЉИВКУ

Абрахам Кестнер, професор универзитета у Гетингему седео је на банкету поред једног човека који не само да је много говорио него је и рукама махао, па је и Кестнера неколико пута закачио. У једном моменту професор му се обрати:

- Оставите, драги мој руке на миру. И миран човек може поред вас да постане нервозан...
- Али, ми смо овде толико збијени да не знам где да ставим руке...
- Најбоље би било ако њима запушите уста, одговори му Кестнер.

САША ГИТРИ О ДИРЕКТОРИМА ПОЗОРИШТА

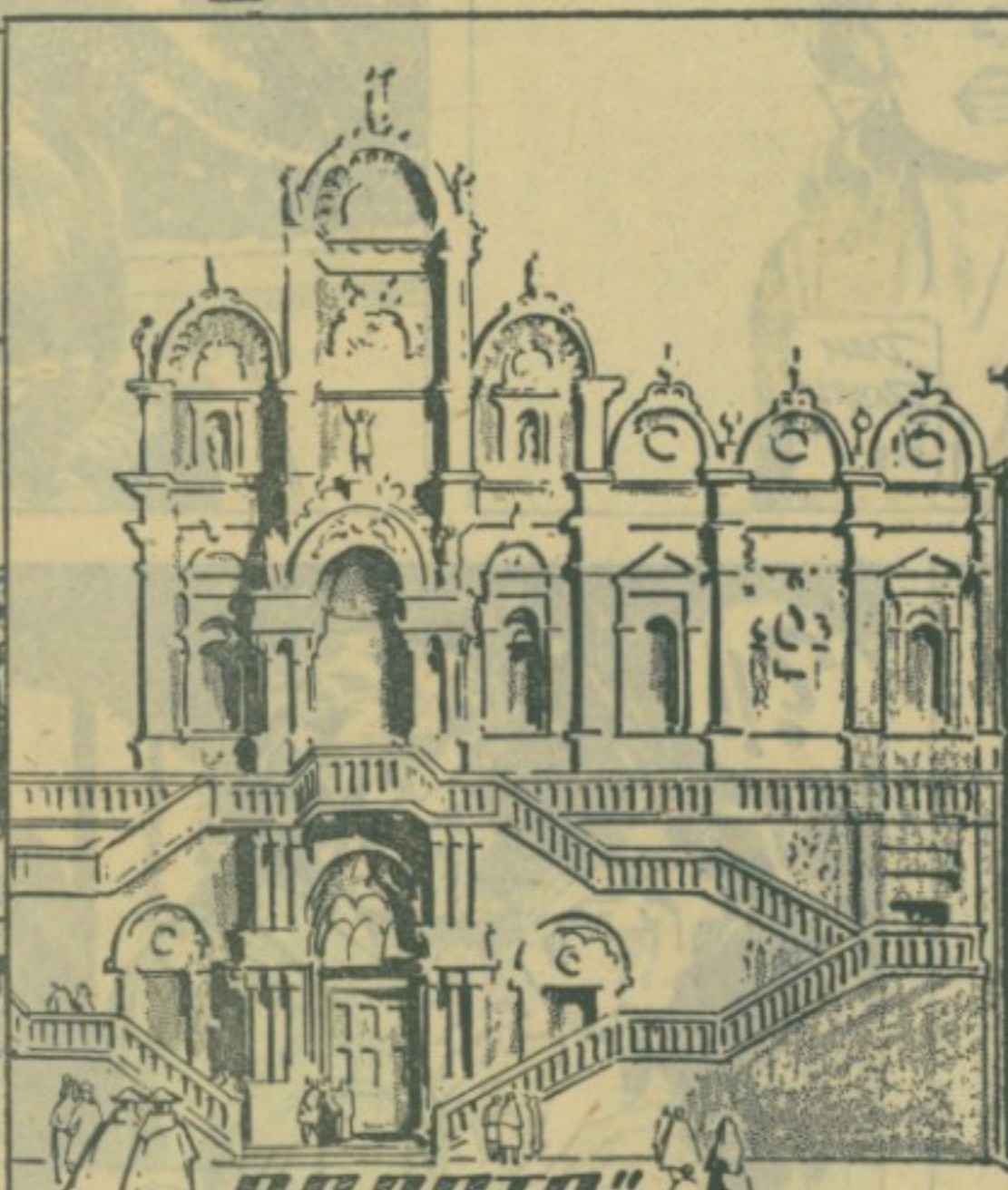
— Кад имају успеха директори позоришта уображавају да су генијални, кад претрпе неуспех, кажу да је публика глупа.

Ripley's - Веровали или не!

ЧОВЕК КОГА ЈЕ СМРТНА ПРЕСУДА УЧИНИЛА СУЛТАНОМ

МУСТАФА III /1717-1773/ ОСУДИО ЈЕ НА СМРТ ТРОВАЊЕМ ЊЕГОВ СТРИЦ СУЛТАН ОСМАН. КАДА ЈЕ МУСТАФА ПРИМОРАО СУЛТАНОВОГ ГЛАСНИКА, ИНАЧЕ ДВОРСКОГ ЛЕКАРА, ДА САМ ИСПИЈЕ ОТРОВ КОЈЕГ МУ ЈЕ ДОНЕО, СУЛТАН ОСМАН УМРО ЈЕ ОД СТРАХА — И МУСТАФА ГА ЈЕ НАСЛЕДИО НА ПРЕСТОЛУ

"ПАПАТА" САГРАЂЕНА ЗА ЈЕДАН ДАН

ФАСАДА ОД ЦИГАЛА, СА СТЕПЕНИЦАМА, УКРАСИМА И СВОДОВИМА САГРАЂЕНА ЈЕ 1782. ГОДИНЕ У ВЕНЕЦИЈИ ЗБОГ ПОСЕТЕ ПАПЕ ПИЈА VI, И ОДМАХ ПО ЊЕГОВОМ ОДЛАСКУ ПОРУШЕНА

АНДРЕАС МИЛЕР

/1630-1694/
НЕМАСКИ СТУДЕНТ,
ОРИЕНТАЛИСТИКЕ
ПИСАО ЈЕ ПЕСМЕ НА
ГРИКОМ, ЛАТИНСКОМ
И ХЕБРЕЈСКОМ КАД
ЈЕ ИМАО 16
ГОДИНА.

ЈЕДНА СМОКВА

ИЗРАСЛА ЈЕ ИЗ
СТАВЛА, МАСАИНЕ НА
ПАДИНАМА ЕТНЕ
У БЛИЗИНИ КА-
ТАНИЈЕ

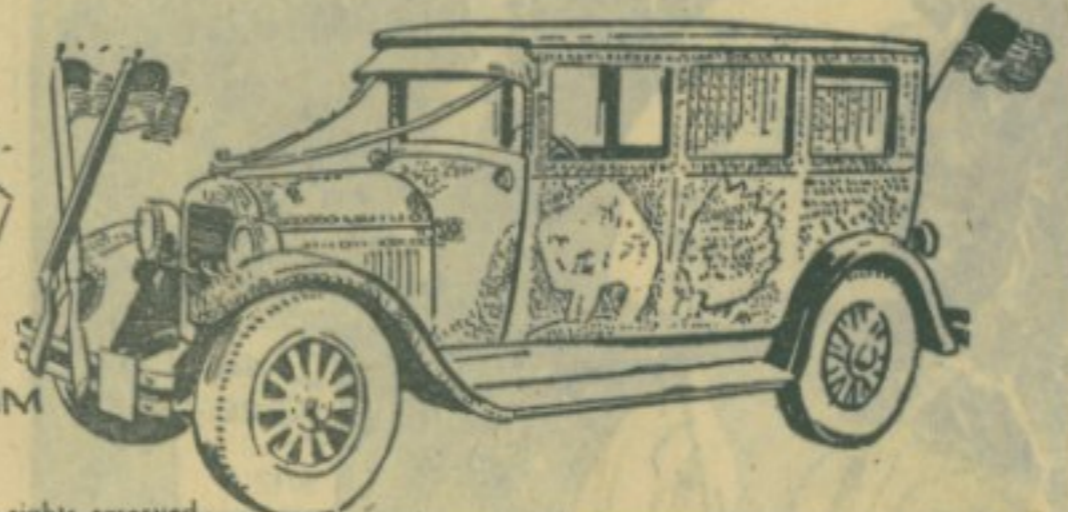
ГЛАС ЖАБЕ КРЕКЕТУШЕ

ТАКО СЕ ДИФУЗНО ШИРИ ДА ЊЕНИ НЕПРИЈАТЕЉИ НИКАД НЕ МОГУ ДА ОДРЕДЕ ОДАКЛЕ КРЕКЕТАЊЕ ДОЛАЗИ

ЈЕДАН АУТОМОБИЛ

ИЗ 1927. ГОДИНЕ СВОЈИНА ВИТНИЈА МИЛЕРА ИЗ ВАЛА ВАЛЕ (САД) КОЈИ ЈЕ НЕДАВНО ПРЕВАЛИО ПУТ ОД 13.000 КИЛОМЕТАРА — ЧИТАВ ЈЕ ПОКРИВЕН НАЈСТАРИЈИМ АМЕРИЧКИМ КОВАНИМ НОВЦЕМ ОД ПЕТ ЦЕНТИ

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

„СКИ БУМУ“

Недавно су гледаоци широм света имали прилике да виде јапански документарни филм о животу у Токију. Сигурно су запамтили слике како у ју тарним часовима многомилионског града студенти, специјално за то плаћени, убацују путнице у препуне вагоне при градских возова. Друкчије се у њих не може ући...

Али то је било радним даном. Ситуација, наравно није ништа лакша у дане уочи празника кад потоци људи похрле у природу. Ипак сви рекорди оборени су последње зиме.

Са доласком мразева последњих година Јапан захвата „ски бум“, како на јапанском звучи нешто прерађени енглески „смучарски бум“. Пре десетак година смучањем се одушевљавало око два милиона Јапанаца, а сада се тај број повећао најмање за три пута. Одушевљење и даље расте као снежна лопта која се котрља низ паднину.

У време кад је почело да расте интересовање за смучарске излете, Јапан је имао два десетак смучарских центара. Данас их, према речима секретара Јапанског смучарског савеза Минору Наканоа, има већ 500. У лепе зимске дане у правцу најпопуларнијих смучарских излетишта на северу од Токија возови напуштају престоницу сваких минута и по. Групе смучара често изнајмљују аутобусе који у викенд-данима имају специјалне линије.

Али, не треба мислити да сваки Јапанац може да проведе суботу и недељу изван града. Има пуно хотела, али собе у њима нису ни приближно за свачији џеп. Већина више воли да проведе ноћ макар и у препуном возу само

да не плати хотел. Полази се касно увече, готово ноћу, неколико се часова трукца у возу, а затим цео дан смучање, а онда опет ноћни воз и право са станице на посао.

Међу јапанским смучарима популарна је реч „минсуку“. Тако се зову приватне сељачке кућице у којима се од децембра до марта може добити кревет за преноћиште. То наравно није хотел, али је зато доста јефтино. У минсуку

се за 900 јена може не само преноћити него још и доручковати и ручати, док соба у хотелу стаје 3.000 и више јена. А месечна плата некога, ко је, на пример, завршио факултет није већа од 18 хиљада јена месечно. Накано каже да већина младих Јапанаца (а око 70 процената смучара нису старији од 30 година) почиње да штеди новац за наредну сезону чим се заврши претходна.

Власници предузећа, нарочито малих, нису баш одушевљени толиком загрејаношћу својих намештеника за скијање. Њима се не свиђа кад им намештеници долазе на посао понедељком право са воза, уморни и неиспавани.

Па ипак и поред тога, смучарски спорт развија се у Јапану брзим темпом. Појављу-

ју се талентовани и искусни смучари. У јапанским смучарским станицама и излетиштима ради неколико стотина „увозних“ инструктора.

У Јапану се чак и лети може упражњавати овај спорт. У спортском парку „Иомури“, у близини Токија налази се дугачка вештачка брдска стаза са скакаоницама до које се брзо долази возом који саобраћа на једној шини.

Како пишу једне енглеске спортске новине, у част прослављеног пса Пинккла који је пронашао „Златну богињу“ (украдени пехар Жила Рима), уочи финалног сусрета

за светско првенство у фудбалу биће подигнут на стадиону Вемблеј споменик. Њега бесплатно подиже лондонски архитекта Џејмс Доу. Прича се такође да је Девид Корбет, власник Пинккла добио позив да дође са још једним „лицем“ у Бразил. Двоструки светски првак спремио су да проведу две недеље у њиховом припремном логору.

Оригинална бицикличка трка одржава се сваке године у италијанском граду Верони. На кружној стази од 1400 м. такмиче се месни трговци текстилом. Право на такмичење имају трговци који нису млађи од 50 година. После сваког круга учеснике код судиј

ског стола чека закуска и чаша црног вина. Кад такмичење мало одмакне, „спортсисти“ почињу да певају, да изводе разне „вештине“ причају гласно вицове итд. Неки по већавају брзину, други се једва вуку. На крају остаје један. То је победник. Промле године први је стигао један млади спортиста (има 52 године) који је победио дотадашњег фаворита (65 година). Овај последњи је тешко изговарајући речи, изјавио: „На младима свет остаје...“

До сада је сматрано да најлужа имена имају фудбалери репрезентације Бразила. Али сада тешко да ће неко моћи конкурисати једној девојци, заправо беби из енглеског града Бартон-он-Трент. Паули Осуливеј. Њен отац, страствени љубитељ фудбала и навијач екипе „Ливерпул“, одлучио је да имену своје седмочесне кћери до да презимена дванесторице фудбалера, председника, тренера и манџера свог обожаваоног клуба „Ливерпул“. А сада дубоко удахните ваздух и прочитајте то име: Паула — Сент Џон, Лауренс Лоулер Бирн Стронг, Иегс Стивенсон Калаха, Хант Мили Смит Томпсон Шенкли Бенет Пејсли — Осуливеј.

Тврди се да је отац девојчице здрав и да је много воли.

У једном америчком колеџу пливачки тренер Џон Епл предложио је својим питомцима да до базена иду на штакама, јер то добро развија мишиће руку. Пливачи су прихватили предлог тренера. Догодило се једном од њих док се тако гегео према базену, да му аутомобилом приђе млада жена и понуди да га повезе. Изненађени „инвалид“ толико се збунио да је дохватио штаке под мишке потрчао што је брже могао. Дана се, кажу, скаменила.

Уређује: Паја Патак

Ква
Ква

ГДЕ ЈЕ ЛОГИКА?

— Ујка Мики — запитан једном мали Миша — јеси ли икад чуо за изреку „Каж ми ко ти је пријатељ на ћути рећи ко си ти“.
— Јесам — одговори му Мики.
— Мислиш ли и ти да је та изрека тачна?
— Свакако.

— Онда ми објасни ово: ако се добар човек дружи с рђавим значи ли то да је тај добар човек рђав јер се дружи с рђавим или је рђав човек добар јер се дружи с добрим.

У ЧЕМУ ЈЕ ТАЈНА?

Мали Миша плаче јер му Мики не дозвољава да пре ручка поједе чоколаду коју је добио од Шиље.
— Престани да плачеш — строго му нареди Мики. — Плачао нећеш ништа постићи.
Миша прогута сузе и зачуђено запитан:
— А због чега то тетки Мики увек успева.

САВРШЕНО ДЕТЕ

— А сад се, мали, насмени и последај како ће одаоде да излети птичица — рече фотограф Влаји коме је била Шиља.

потребна фотографија за ћачку књижицу.

— Оставите те приче — одговори му Влаја. — Боље узмите светломер и проверите одстојање да не бисте покварили филм јер ја немам времена да по други пут долазим.

ПУТ НА КРЕДИТ

Белка ушла у авионску агенцију и обраћа се службенику за шалтером:
— Знате, први пут путујем авионом и интересује ме да ли је овакво путовање безбедно?

— Мислите ли ви, госпођо, — одговори јој службеник — да би наша компанија давала путовање на кредит да има и најмање опасности.

КОГ БАХА?

Једна жена улази у продавницу плоча и пита Шиљу који је ту запослен као продавац:

— Имате ли нешто од Баха?
— Свакако — рече Шиља и поче да преврће по рафовима.
— Ви сте рекли од Баха?
— Па, да — љутну се жена.
— Добро, али од којег?
Жан Себастијана или Орфена?
— унута је добро упућени Шиља.

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ

Кад неки младић запита филозофа:
— Шта човеку највише и користи и штети?
Овај му одговори:
— Језик.

— * —

Агатокле, сиракушки тиранин подигао се до краљевског достојанства из незнатне и сиромашне породице. Родио се на Сицилији од оца лончара, а и сам је познавао овај занат. Кад је дошао на власт стављао је на сто земљане чаше међу златне и пред свима говорио да их је

некад и сам израђивао.

Неки брбљиви човек рекао је филозофу Аристотелу:
— Камо среће да ти моје речи нису биле на терету.
Тада Аристотел одговори:
— Не нико, јер их нисам ни приметио.

★

Фабјј Долабели — кад је говорила да има тридесет година, Цицерон рече:
— Истина је, јер ово већ двадесет година слушам.

★

Римски говорник Марко Пизон својим слугама је препоручио пре свега ћутање: да ништа не спомину и да ништа не причају без његовог наређења.

Једном тако спреми он гозбу и позове између осталих аваница и пријатеља Клодија. Дође време ручку, гости су већ пришли трпези, а Клодија није било. Тада Пизон запита слугу:

- Је ли позвао Клодија?
- Позвао сам.
- А зашто није ту?
- Одбио је позив.
- Зашто ми то ниси рекао?
- Ниси ме питао.

— * —

Сципион Насика, римски патриције и цензор, кад се кандидовао за курилски едилитет (високо звање) и кад је по обичају неком римском грађанину нешто јаче стиснуо руку отврднуо од сеоског рада, упита га у шали није ли то он корачао на рукама. Та реч коју су чули они који су наоколо стајали, продре до народа који је схватио као увреду и донесе Сципиону пропаст на избору.

Сезонски водопад

Под југозападном падином кречњачке планине Бељанице у источној Србији, у месту званом Лисине, постоји јако крашко врело под именом Велико врело. Вода овог врела после тока од 200 метара пада преко бигреног одсека високог 18 метара и гради веома леп водопад. У зависности од расподеле падавина и времена отапања снега, Велико врело даје у влажнијој половини године и до 500 литара воде сваке секунде. Овако велика количина воде прелива се преко стеновитог одсека водопада испуњавајући околину пријатним жубором. У ситним и као магла густим капљицама, које лете на све стране, за време сунчаних дана прелива

се спектар дугиних боја. Покретицаи тада радо посматрају и фотографишу водопад. Међутим, за време дугих летњих суша, када нема подземног притицања воде, Велико врело готово сасвим пресуши, а пошто се и то мало воде одводи до ваљанице сукопа, водопад пресакне. Голи стеновити одсек постаје суров и непривлачан, тишина испуни околину. После првих јесењих киша повећа се издашност Великог врела, водопад „оживи“, тишину замени жубор воде, околина поново постаје лепа и привлачна. И тако сваке године смењивањем влажних и сувих периода водопад Великог врела „умире“ и понове се „рађа“.

ВОДОПАД ВЕЛИКОГ ВРЕЛА У ПРОЛЕЋЕ

НАДЕЖДА ДУРОВА

ШАРЛОТА БРОНТЕ

МАРИЈЕТА ШАГИЊАН

ЖОРЖ САНД

СМАТРАЈТЕ НАС МУШКАРЦИМА

Жена књижевник! Ове две речи једна поред друге звучале су у не тако давној прошлости чудно. Исто као што су и прве жене инжењери или лекари наилазиле на отпор и предрасуде околине. Друкчије и није могло бити у време када су жене имале ограничена права готовс у сваком погледу. Отуд често појава да су књижевнице своја дела потписивале мушким именима.

Шарлота Бронте (1816-1855), аутор романа „Џејн Ејр“ каже да је мушки псеудоним Керер Бел узела зато што се критика према женама — књижевницама односила пристрасно. Шарлотином примеру следовале су обе њене сестре, Емилија и Ана, узевши исто презиме али друга имена. Тако су се уместо дела трију сестара појавила дела тројице браће Бел: Керер, Елис и Актон...

Мушким именом Џорџ Елиот потписивала се и друга позната енглеска романсијерка Мери Ен Еванс (1819—1880). Њено најпознатије дело је роман „Воденица на Флоси“.

Маргарет Харкнес, о чијој се књизи „Градска девојка“ позитивно изразио Фридрих Енгелс, писала је под псеудонимом Џон Лоу.

Истакнута француска књижевница Аурора Дипен, бароница Дидеан, много је познатија као Жорж Санд. У време кад је стварала своја дела, мада су сви знали ко је прави аутор „Индијане“ и „Консуела“, новине су настављале да пишу о објављивању нових романа „господина Жоржа Санда“.

Мари Флавињи, чије име заузима истакнуто место у биографији композитора Листа, објављивала је своје филозофске и историјске радове под именом Данијел Стери.

Францускиња Шансеј је за свој псеудоним Андре Лео искористила имена својих синова Андреа и Леа. Она је била аутор прокламације која је у данима Париске комуне бацана из авиона над версајским трупима.

Шансејина савременица мадам Тинер под псеудонимом Жан Гетре написала је у ауторству са Лујзом Мишел два романа: „Немаштина“ и „Збринути“. Псеудоним није изабран случајно: Жан Гетре је лик сиромаша у француској демократској поезији.

Судећи по корицама књиге аутор романа „Тајне инквизиције“ био је Виктор Фервал. У ствари ову књигу написала је грофица Сиберијка.

Иста ова појава да се жене писци заклањају иза мушких имена може се пратити и у литератури других земаља. Шведска књижевница Викторија Бенедиктсон изабрала је за свој псеудоним Ернст Алгрен, а Финкиња Хела Вуолијоки се потписивала као Феликс Тули или Јухани Тервалпа.

Пољска књижевница Корвин-Петровска, аутор познатог комада „Морал пани Дулске“, пре него што је узела

псеудоним Запољска потписивала се псеудонимом Јузеф Маскоф.

Руска књижевност такође обилује оваквим примерима. Пушкинова савременица Пешникина С. Пономарјева штампала је своје стихове под псеудонимом Мотилков. Авдотја Панајева написала је заједно са Н. А. Некрасовим под псеудонимом Н. Станицки романе „Три стране света“ и „Мртво језеро“. Под овим псеудонимом она је писала и самостално.

Песникиња Каролина Павлова потписивала се у „Савременнику“ као „Новооткривени песник“, скривајући на тај начин од читалаца да је песникиња. Бивша „коњаник-девојка“ Надежда Дурова, пошто је постала књижевница, изабрала је презиме Александар, под којим је служила у војсци за време рата против Наполеона 1812. године.

Е. Лачинова издала је 1844. године под псеудонимом Хамар Дабаров роман „Подвала на Кавказу“, у коме је нашао одраза истребљивачки

рат царске владе против брдских племена. Цензор А. Никитенко забележио је у свом дневнику: „Прочитавши ту књигу министар војске се ужаснуо и рекао: „Она је утолико штетнија што је у њој сваки редак истина“.

Сестре Лачинове, које су на граници прошлог и овог века издале много „срцецепатељних“ романа писале су једна под псеудонимом П. Летњев (изашла су чак и његова целокупна дела у 10 томова) а друга под псеудонимом А. Вољски.

Мушке псеудониме узимале су и друге рукоке књижевнице.

Позната револуционарка Вера Засулич објавила је биографије Волтера и Русоа: једну под именом В. Карењин, а другу под именом Н. Карењин. Под псеудонимом В. Иванов сарађивала је у народничком органу „Нова реч“.

А. Барикова је своју „Бажку о томе како је цар Ахрејан ишао да се жали богу“ објавила потписивши се као А. К. Толстој, а Лариса Рајс-

нер је у сатиричном часопису „Рудник“ под властитим презименом објављивала само стихове док је памфлете и полемичке чланке потписивала псеудонимима М. Ларин, И. Смирнов, И. Храповицки.

Олга Форш је своје прве приче објавила под именима А. Терек и Шах Един.

Украјинске књижевнице М. Вилинска и А. Судовшчикова такође су се појављивале под мушким именима: прва као Марко Вовчок, а друга као Грицко Григоренко.

Истакнути радник женског комунистичког покрета Конкордија Самојлова писала је у предреволуционарној „Правди“ под псеудонимом Н. Сибирски.

Данас су случајеви да се жена-аутор потписује мушким именом прилично ретки. Па ипак, највероватније због раније традиције, сестре Маргарита и Људмила Јамшчинова објавиле су своје историјске романи под именима: прва као Ал. Алтајев, а друга као Артур Феличе. М. Чернишева је свој роман „Поларна светлост“ и друга дела потписивала као М. Марич. Под псеудонимом Феропонт Ложкин двадесет година у штампи је наступала Ана Берзин.

Маријета Шагињан издала је пустиловни роман „Мес Менд“ под именом Џим Долар, а критичке чланке о позоришту у „Уметничком животу“ потписивала је као П. Самојлов. Под чланцима ове врсте у „Новом гледаоцу“ Вера Инбер се потписивала као „Стари Џон“.

»КРАЉЕВСКИ ОТВАРАЧ БОЦА«

Недавно се у светској штампи појавила вест да је у циљу изучавања Голфске струје за последње четири године по поручбини океанографског института у Вудсколу, у Сједињеним Америчким Државама, у ову струју бачено 156.000 боца.

Испитивања морских струја врше се већ од 1802. године. Пре више од 120 година научници су издали такозване „карте путујућих боца“ на којима су биле означене маршруте боца бачених у море и поново нађених. Помоћу њих први пут су проучене топле морске струје у Атлантском океану.

Године 1930. Енглези су бацили у море 500 боца с малим баластом (да би се посуде одржале у води у вертикалном положају). Убрзо су у Британски океанографски институт почеле да пристижу први извештаји о њима с европских обала. У граду Бергену био је нађен „победник“ ове јединствене утакмице: за 259 дана стаклена посуда је превалила 1280 морских миља, што значи да је прелазила просечно 5 миља на дан. Међутим, много веће растојање превалила је боца бачена у море 1908. године у јужном делу Индијског океана: шест година касније нашла се крај чилеанске обале, што значи да је „препливала“ више од 7.000 морских миља. Још дужи пут стоји иза једне лимене посуде нешто мање од литра која је била бачена с хамбургског бродића „Морска

звезда“: за седам година опловила је читав свет прошавши поред Ра Хорна, Африке и Аустралије.

Захваљујући овој својеврсној пошти понекад је могућно и после неколико десетина година разјаснити узроке бродолома. Познат је случај кад је једно енглеско осигуравајуће друштво одбио да плати своју на коју је био осигуран брод „Елен Геј“, који је нестало без трага и гласа, јер се није могло доказати да за несрећу није био крив капетан. Тек десет година касније из мора је била извађена једна боца са „Елен Геј“ у којој се налазила белешка: „Морнари су се побунили и спремају се да потопе брод пошто су претходно закључали капетана у његовој кајуту“.

Тек када је та белешка била нађена, друштво је капетановим наследницима исплатило осигурање.

У Енглеској све до 19. века постојао је положај „краљевског отварача океанских боца“. Можда се сећате: таквог једног чиновника описао је и Виктор Иго у свом роману „Човек који се смеје“. Само је „краљевски отварач“ имао права да отвара „стаклену пошту“. Сваком ко би се усудио да самовољно отвори боцу извађену из мора или избачену на обалу, претила је смртна казна вешањем. На тај начин власти су желеле да спрече да бродови с драгоценним товаром који су прегрели бродолом не постану плен авантуриста и товаца на потонула блага.

МЕТАЛИ ЗНАЧАЈНИЈИ ЗА ОРГАНИЗАМ ОД ВИТАМИНА

Од разних метала, који се у људском организму налазе у минималним количинама, зависи здравље човека као и дуговечност.

У малој лабораторији у Вермонту др Хенри Шредер, некадашњи сарадник Рокфелеровог института, врши необичне експерименте који спадају међу најзанимљивије у савременој медицини. На преко 2.000 мишева он испитује утицај метала на организам. Пред тога екипа др Шредера анализира организме умрлих људи разних народности добијених из разних крајева широм света. Ова испитивања за сивају се на чињеници да човек сваког дана уноси у организам незнатне количине разних метала а исто тако избацује оне који му нису потребни. Доктор Шредер и његови сарадници дошли су до закључка да метали у човековој исхрани играју много значајнију улогу него што се мисли, важнију чак и од витамина. На жалост, док људ-

ски организам сам производи многе витамине, он је неспособан да створи метале чак и у најмањим траговима.

Необично је занимљив случај са бавром који игра важну улогу у образовању крви. Организам је озбиљно угрожен чак и ако му недостаје само десети део грама овог метала. Насупрот томе, сувише не количине бакра трую организам. Срећом, здрав организам сам елиминира непотребан бакар. Има метала, као што је калцијум, који су савсем непотребни организму и он их редовно елиминира. Преко извесне границе организам није у стању да избаци овај метал. Тада наступа смрт тровањем.

Испитивање улоге метала у организму не би било могуће да последњих година техника микрохемијске анализе није много напредовала. Захваљујући новом спектрометру са атомском апсорпцијом може се у јетри миша открити траг

хрома од једног двадесетмилионитог дела.

Колико и незнатне количине метала могу играти крупну улогу показује и овај пример. У једном крају Аустралије овеце су масовно губиле у тежини, кичма им се кривила и најзад су добијале парализу и липсавале. Било је довољно да један одгајивач на велик грумен соли који су лизале овеце стави с врха прста кобалтног праха па да бодест готово преконоћ ишчезне. Свега 30 грама кобалта годишње довољно је да обезбеди здравље сто оваца.

Сличан је случај и са човеком. Његово здравље у току једне године зависи од количине гвожђа која отприлике износи колико два ексера средње величине. Аутопсија преко 4.000 умрлих показала је да се са старењем количина хране у људском организму смањује. Она је три пута већа код новорођенчета него код одрасла човека. Лишава-

му дијабетичара последица недостатка хрома.

Улога олова у људском организму још није довољно расветљена. Једна међународна анкета о токсичним супстанцама, извршена у оквиру Светске организације здравља, утврдила је да количина олова у организму људи у току последње две деценије није порасла. Међутим, многи други стручњаци сматрају да је стање алармантно. Они тврде да овог отровног метала има у организмима људи знатно више од дозвољених количина и да је олово отровно чак и ако га има само у траговима. Шредерова проучавања иду у прилог овом тврђењу. Просечни век групе пацова у чијој храни није било олова износио је 978 дана док су пацови у чију је храну стављано олово у незнатним количинама живели просечно 729 дана.

Шредер је дошао и до једног неочекиваног открића. Често се сматра да тврда вода доприноси атеросклеротичним обољењима. У ствари, у Јужној Каролини где је вода врло мека има два пута више обољења крвних судова него у Новом Мексику где вода садржи знатне количине калцијума. У неким областима се веројатно Јапана где је вода изузетно мека, смрт услед излива крви у мозак је врло честа. Ову појаву Шредер објашњава на тај начин што крч из тешких вода облаже канализационе цеви заштитним слојем док је мека вода засићена угљеничним гасовима који дају води киселину. На тај начин мека вода раствара калцијум, олово, цинк и друге метале који улазе у састав канализационих цеви и таложење ових метала у организму доприноси обољењу крвних судова.

МУМИН НА ПУСТОМ ОСТРВУ

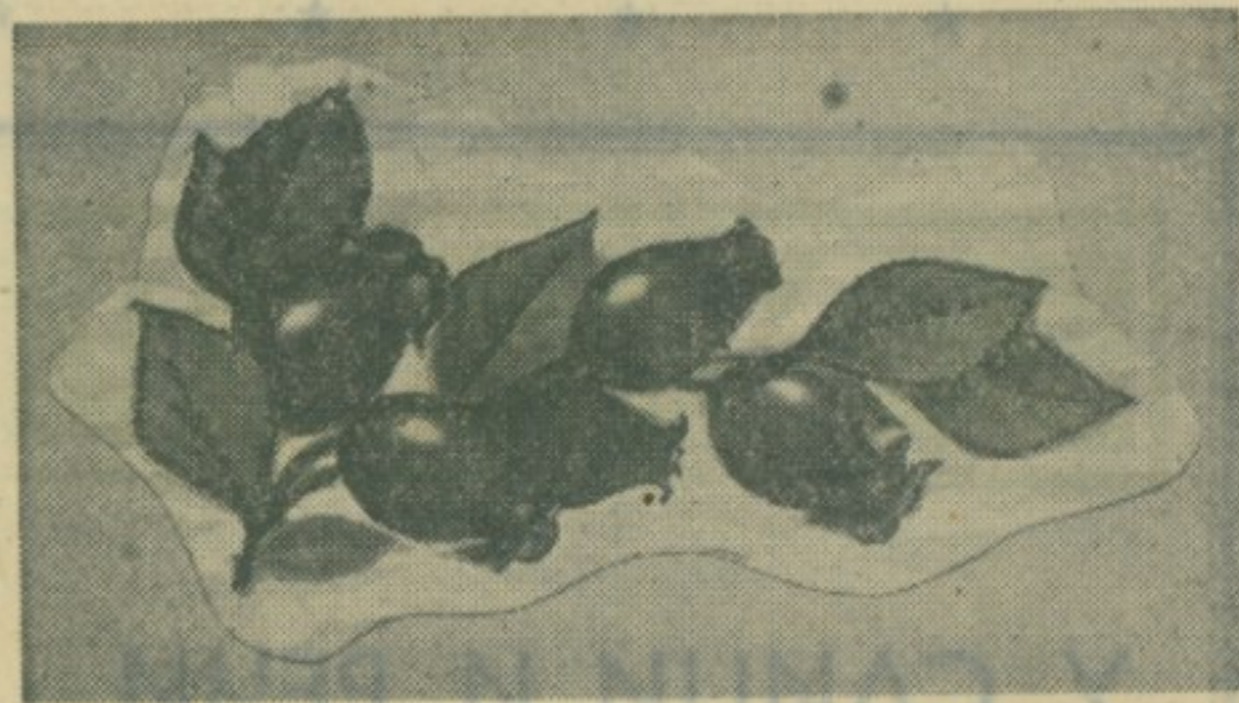

јући пацова хрома др Шредер је открио да они у 80% случајева оболевају од шећерне болести. То је потпуно одговарало анализама људских ткива вршеним у целом свету. У организму Американаца има врло мало хрома али зато они оболевају десет пута више од шећерне болести него, на пример, Тајландци у чијем организму има знатно више хрома. Могуће је да су сувишне количине инсулина у организ-

»РУДНИК« ВИТАМИНО Ц

Обично се сматра да је од свих биљака лимун најбогатији витамином Ц. И у другом зеленом поврћу и зрелом воћу такође има доста овог витамина чији недостатак у организму изазива скор бут (запаљење десни, крваре-

да у 100 г шипурака има осам пута више витамина Ц него у једном лимуну или поморанци. Од шипурака је врло пријатан и освежавајући чај, који у зимске дане представља добар напитак и богат извор витамина Ц.

ње из десни, поткожна крварења, клађење и испадање зуба, крајња изнемогност и слабост) јер је витамин Ц неопходан састојак за разне процесе сагоревања у људском организму и утиче на правилан рад низа органа. Међутим, мање је познато

Зато се треба постарати да се преко лета накупе довољне количине шипурака, плодова трновитих шибоба ружа, који представљају (на слици) пехарасто зараслу шветну дожу, у којој се налазе многобројне орашнице обавијене свиленим длачицама.

НЕЛЗОНОВА »ВИКТОРИЈА«

На доку енглеског приморског града Портсмаута стоји, наоружан старинским топовима, један једрењак. То је славна »Викторија« адмиралски брод на чијем је командном мосту пре 161 годину, 21. октобра 1805. године, стајао адмирал Нелсон за време знамените битке код Трафалгара. »Викторију«, као праву реликвију, Енглези чувају с љубављу. Ветеран марсофлоте — тако се на језику морнара називају стари једрењаци — привлачи многе иностране туристе који долазе у Енглеску.

ЊИХОВЕ ПОСЛЕДЊЕ РЕЧИ

— Дајете ли ми шест дана? — упитао је Оноре Балзак лекара који га је лечио. — Шест дана, то није много... Успећу брзо да прегледам својих 50 томова... Извадићу из

њих рђаве странице. Даћу више снаге ономе што је добро. Јбудска воља ствара чудеса! За шест дана могу дати бесмртан живот свету који сам створио...

Ето, то су биле последње пицеве речи како су забележили неки хроничари.

— Књига! Моја књига! Никада нећу завршити своју књигу!

Ове речи изговорио је напрежући последње снаге Енглеа Хенри Томас Бекл који је умро у Дамаску. Он је иначе аутор у своје време чувене књиге „Историја цивилизације“.

Двадесет другог марта 1832. године Гете је седео са својом најближом родбином и лекарима. Изненада је замо-

лио: „Отворите прозор! — и пружио је руку према њему, — више светлости!“ После тога завалио се у фолеу и издахнуо.

— Аплаудирајте, пријатељи, комедија је свршена.

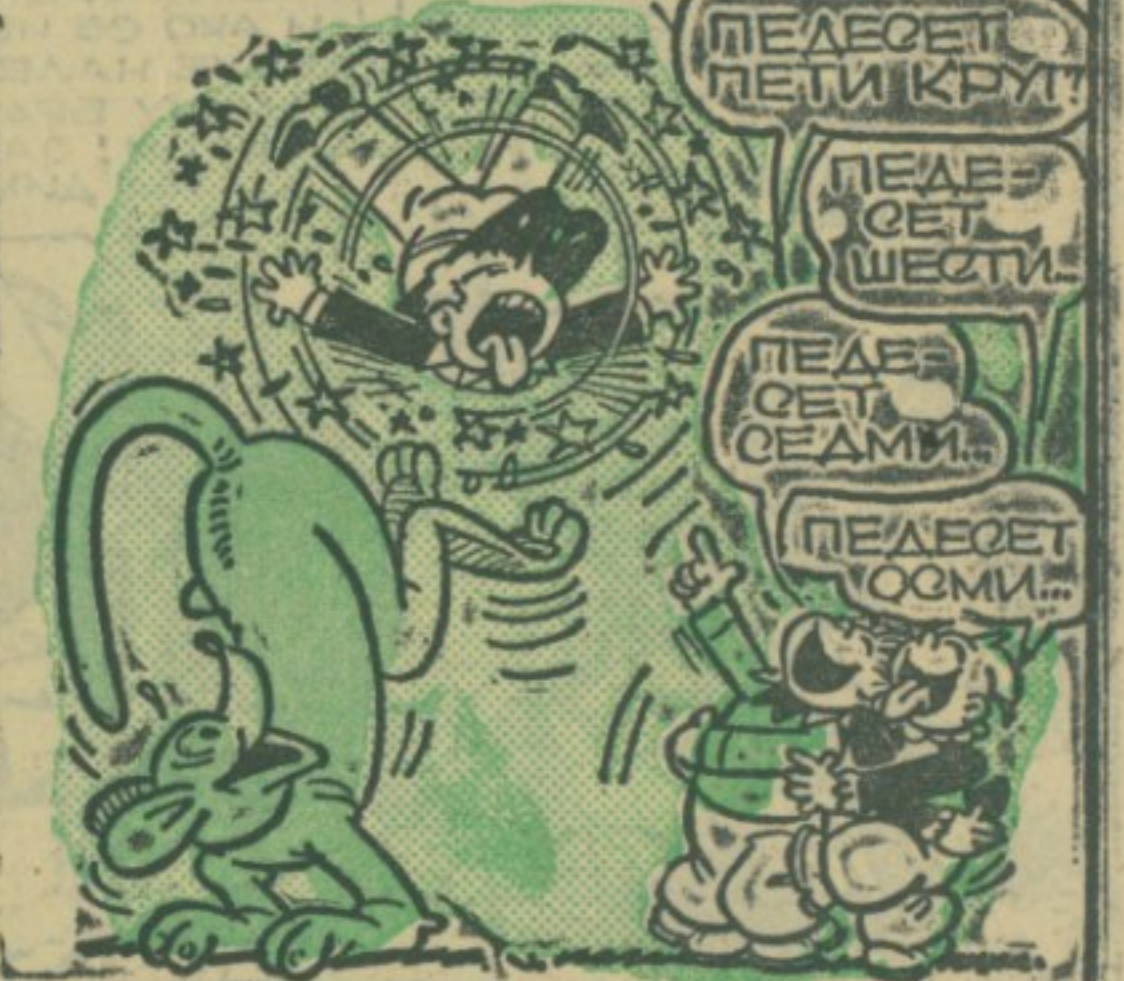
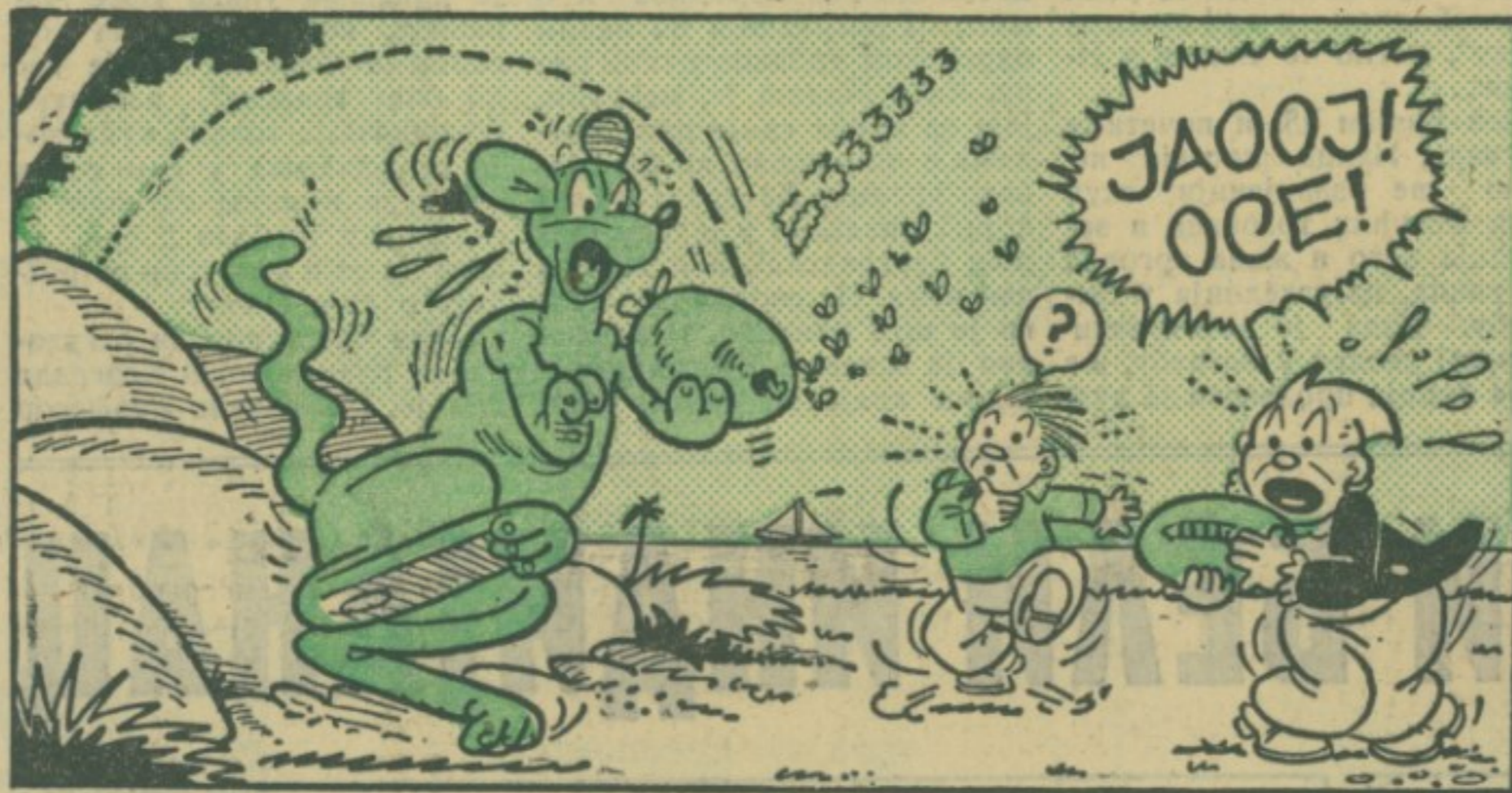
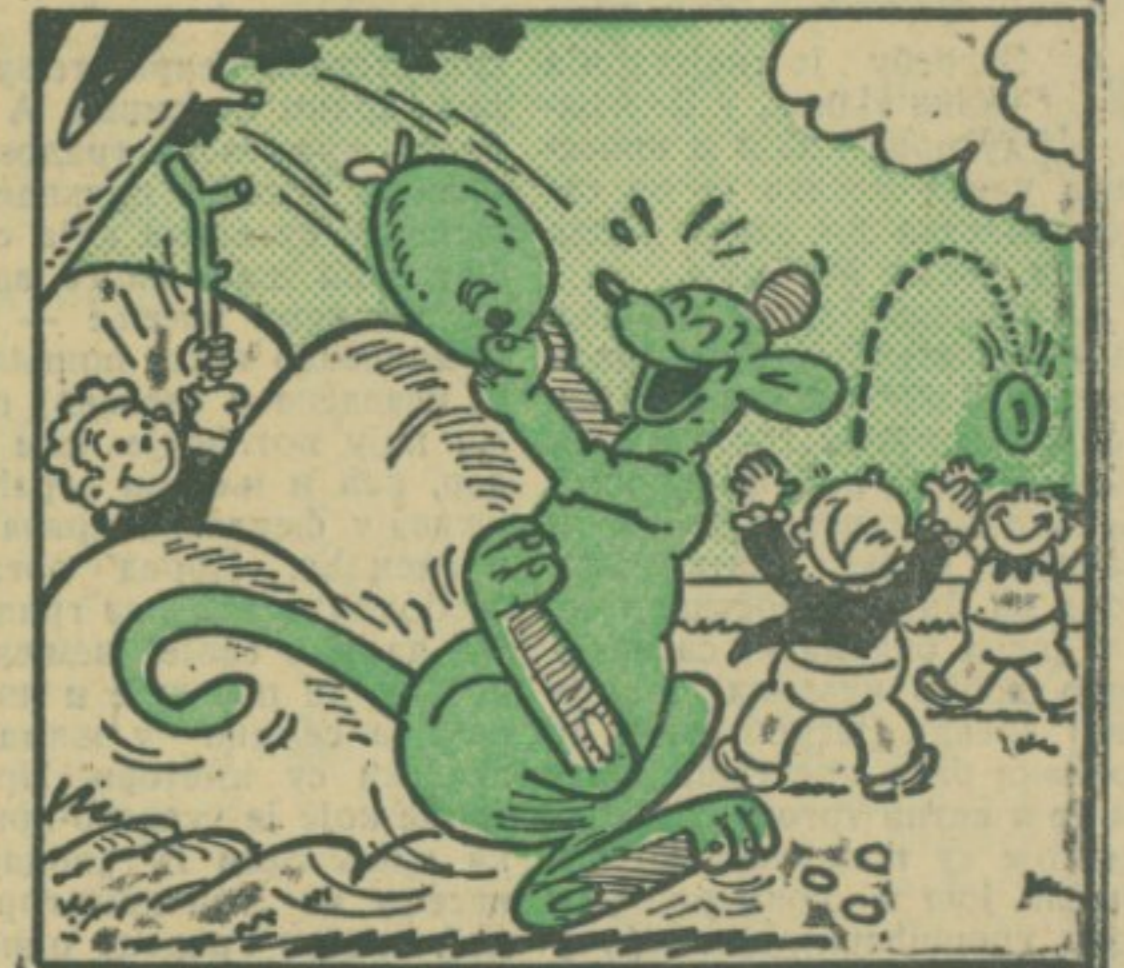
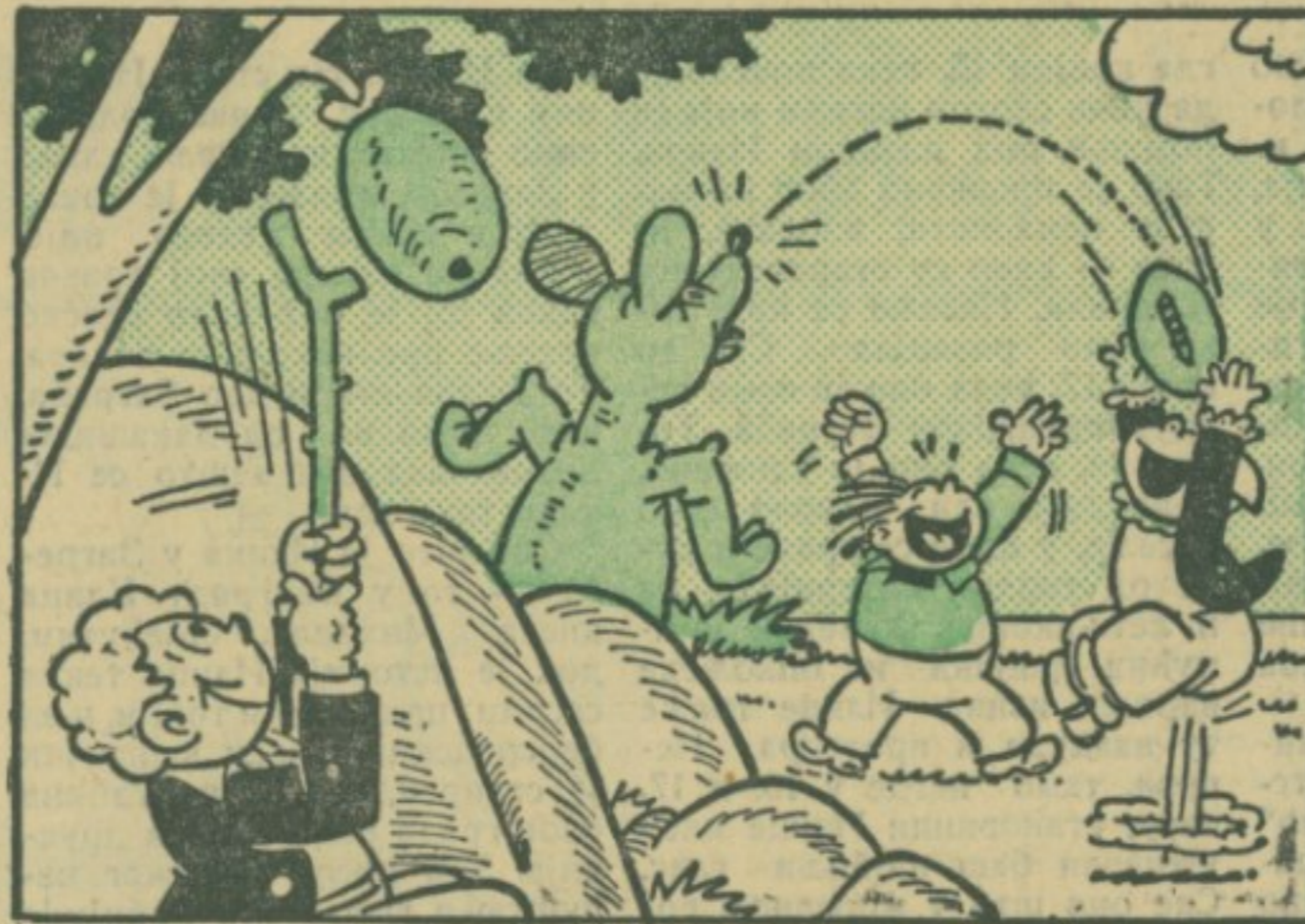
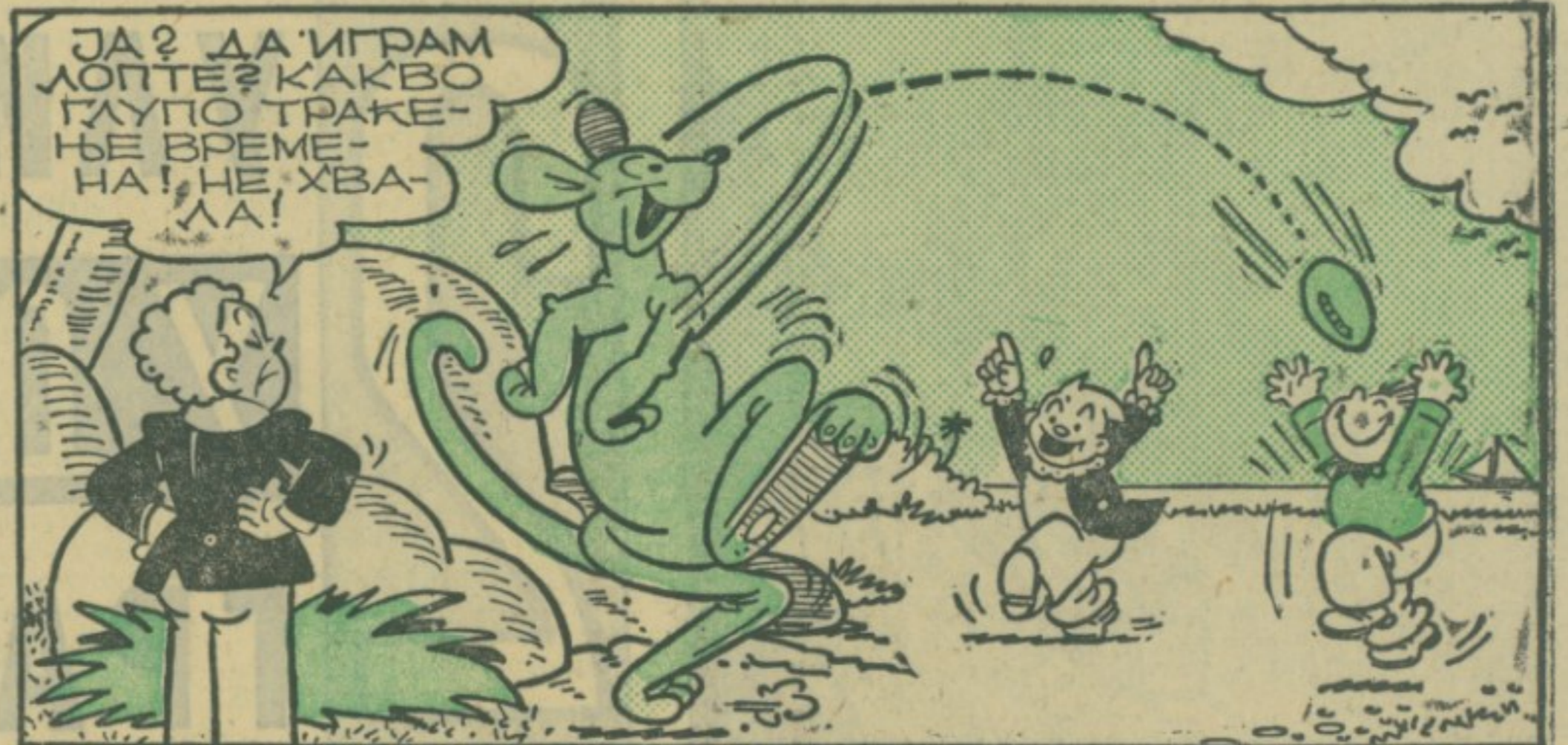
Те речи, према забелешкама неких савременика изговорио је Бетовен у последњим тренуцима свога живота.

— Потребно је да сада заспим, — биле су последње Бајронове речи.

— Овде сам свој посао обавио — рекао је својој поћер-

ки Алберт Ајнштајн. После тога његов генијални мозак престао је да мисли.

© King Features Syndicate, Inc., 1965. World rights reserved.

АУТОМОБИЛИ ПО МИРИСУ

У једном њујоршком суду недавно је одржано суђење тројци варалица који су старе, услужене аутомобиле продавали као нове. На суђењу се појавило 35 сведока оптужбе које су несвесни „бизнисмени“ преварили. Оптужени су куповали аутомобиле који су прешли десетине хиљада километара, затим би их пребојили, променили „тапацирунг“ на седиштима, враћали на нулу број пређених километара — једном речју од старих кола правила су нова. Али, све то не би им много помогло да унутрашњост кола нису прскали нарочитим „мирисом“ од којег су она мирисала као нова. Тај мирис аутомо-

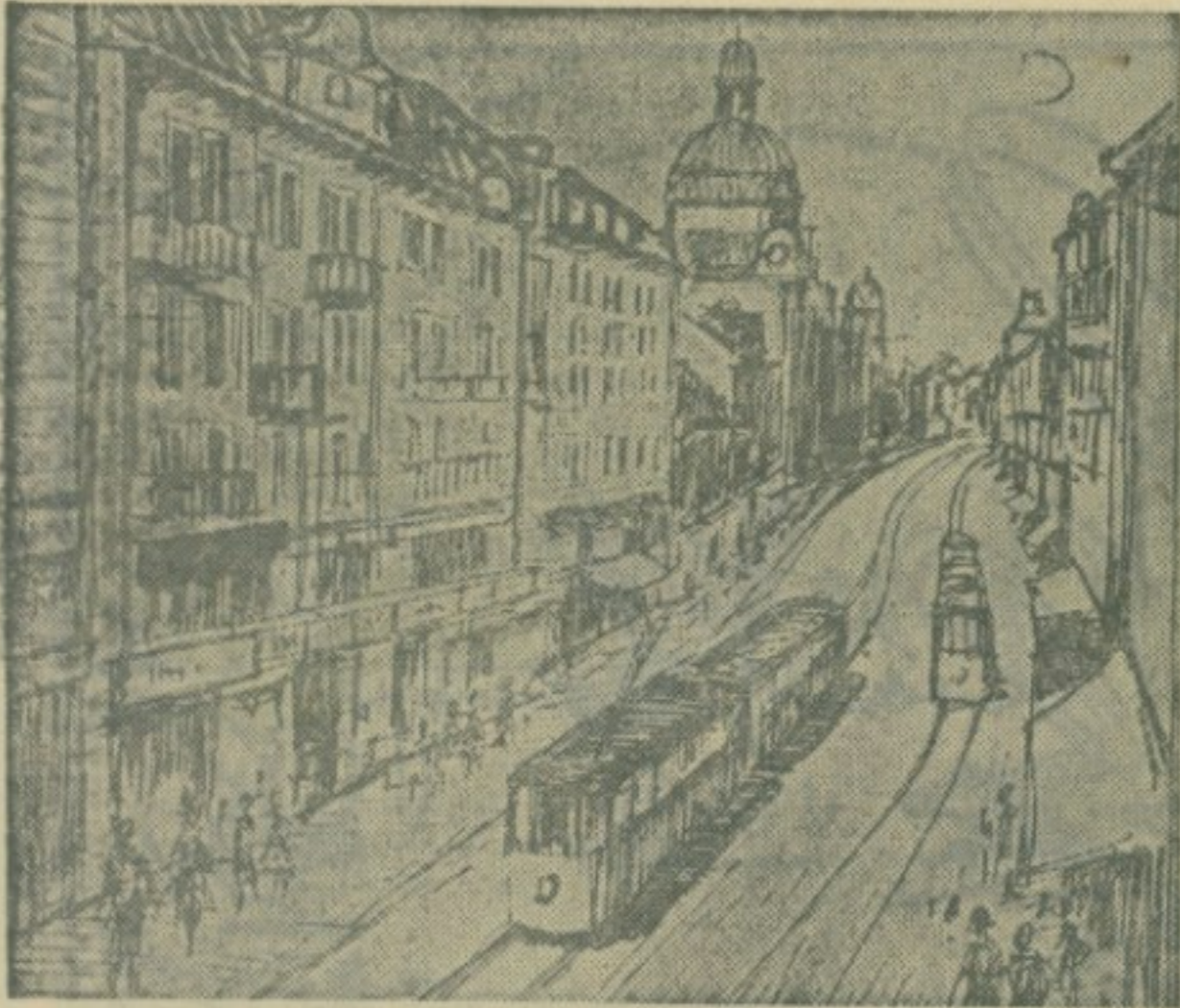
била који је тек сишао са фабричке текуће траке — смеша мириса лака, изолационог материјала, пластичне масе, гуме, уља за подмазивање, метала — проналазак је групе америчких хемичара. Намере хемичара биле су сасвим поштене: они су желели да људима који намеравају да продају своје полновне аутомобиле олакшају посао јер је примећено да се половна кола могу лакше продати ако се у њима не осећа присуство бившег власника.

Желећи да што више зараде, варалице нису купиле оригиналан „мирис новог аутомобила“, већ су начинили сопствену смесу која их је и одала.

РОБИНЗОНОВО ОСТРВО

Поводом две стотине година од смрти шкотског морнара Александра Селкирка, чији су доживљаји инспирисали Данијела Дефоа на написе роман „Робинзон Крусо“, чилеанска влада одлучила је да промени имена два острва у архипелагу Хуан — Фернандез. Јер, на једно од пустих острва у том архипелагу био је 1704. године искрцан и остављен недисциплиновачи морнар Александар Селкирк. Острво Мас-Афуера од сада ће се звати „Робинзон Крусо“, а острво Мас-а-Тјера — „Александар Селкирк“. Чилеанци рачунају да ће острва с новим именима привући туристе и због тога се воде преговори о отварању специјалне авионске линије између Америке и архипелага Хуан — Фернандез.

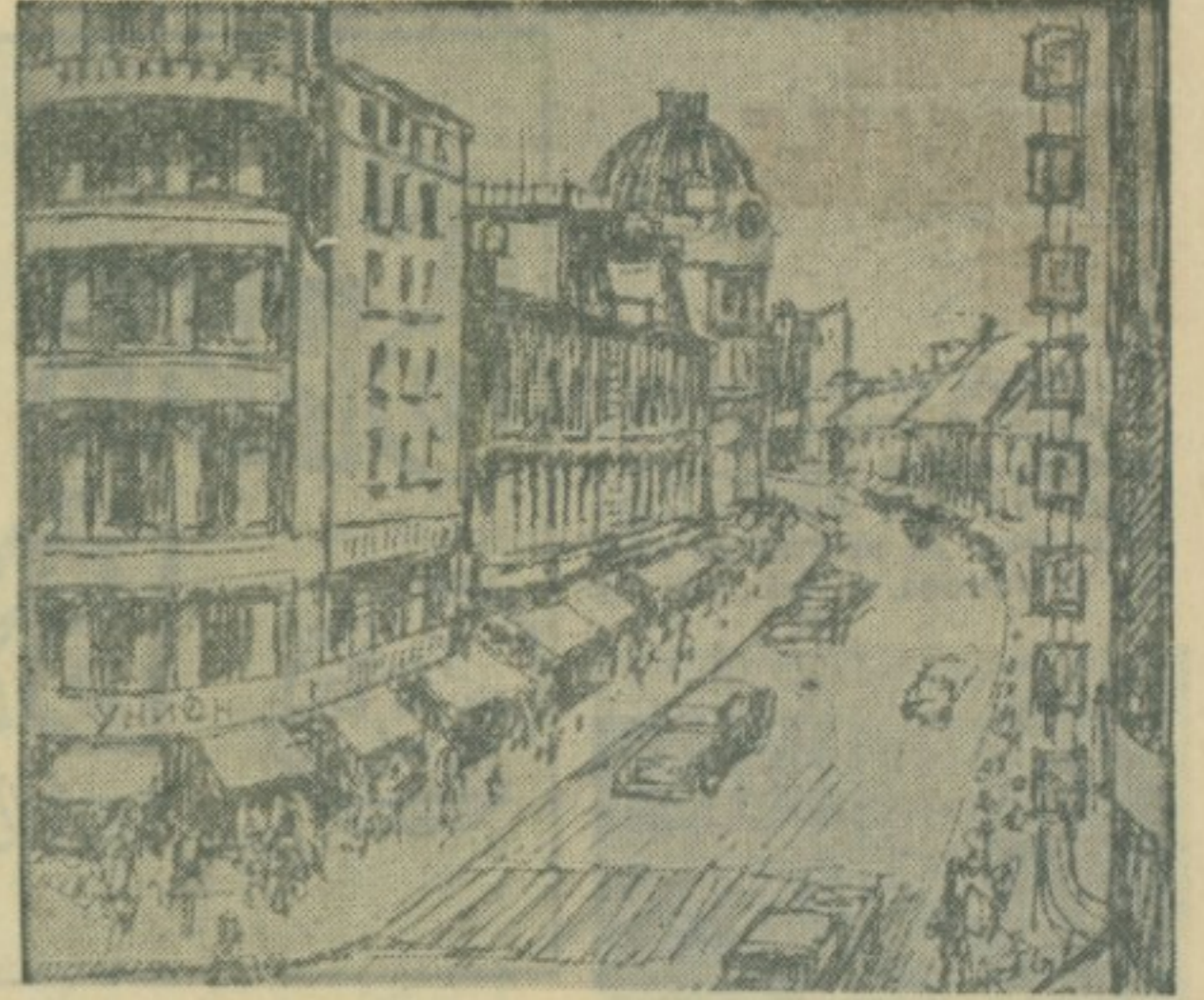

ИЛИЦА

2

УЛИЦЕ У ДВА ГРАДА

КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА

У Загребу је најстарија улица Илица, у Београду прва права и просечена улица носила је од самог почетка до данас назив Улица кнеза Михаила.

Загребачка Илица помиње се у давним временима, када се град Загреб простирао само на „грчким горицама“, а обухватао је и Каптол, насеље око бискупског двора и Саборне цркве (катедрале). Горе на брду простирао се, иза јаким бедема — са неколико добро чуваних капија онај древни Загреб чији су грађани били претежно занатлије и ситни трговци; грађани које су подсмешљиво наивали још и „крамери“ (бакали, грошињари), али који су током векова мудро и храбро успели да сачувају своја основна градска права против свих напада не само безобирне крупне власти већ и суседног Каптола, седишта црквене власти. Насеље ових грађана године 1242. пошто је храбро одбијена татарска најезда, проглашено је слободним и краљевским градом под условом да се добро утврди и да може да се

супротстави непријатељу својим тврдим бедемима. А слободни краљевски градови и мали су посебне привилегије, уживали су права која су у феудално доба много значила. Не само насеље — које је добијало такве привилегије је наведено у свечаној повељи коју потписује сам владар, већ и његови грађани уживају феудална права као и племићи. Поред осталог, слободни краљевски град може да има своје земљишне поседе, да поседује и читаво село, а сељаци у њима — градски су кметови. Привилегије које је угарско-хрватски краљ Бела IV „подарио“ насељу на „грчким горицама“, старом Градецу односно Загребу, изнете су 1242. године у такозваној „Златној були“ (повељи с печатом у златној навлаци). Тај документ је све до краја феудалне епохе у Хрватској представљао најзначајније уопште загревачких грађана у борби за њихова права.

Одмах испод бедема „вароши Градеца“, односно Загреба, на благим обронцима брда Греча према Сави, не-

где крајем 13. века почело је да није сеоско насеље које се помиње под називом Илица. Тако је прозвано због иловачког земљишта, иловаче, илице — како су староседеоци говорили. Насеље се није тако брзо развијало. Све до краја 17. века оно је само село у предграђу Загреба. Током 18. века оно је ушорено, кривудава али и врло лепо насеље, у коме се граде и куће од тврдог материјала, па и летњиковци. Угледни и имућни грађани из опколине вароши изнад Илице траже ту ваздуха и простора. Испрва, тамо негде у 16. и 17. веку, становници Илице нису уживали баш најбољи глас. Све оно што у моралном погледу није могло да се ради у „слободном и краљевском граду“, могло је чинити у Илици...

Већ крајем 18. и почетком 19. века, Илица постаје не само све развијенији скуп свих могућих трговаца и занатлија него и жива трговачка улица, најугледнија у Загребу. Када је електрични трамвај уведен у Загребу, његова линија пролазила је дуж

целе Илице. На стару Илицу, ону иловасту данас подсећа само правац најживља улица у Загребу, прилично је криву дава и током векова није могла да измени свој правац какав јој је одредило сеоско насеље пре неколико векова. То је леп стари део Загреба, иако мало ко од данашњих Загребчана зна зашто се Илица тако зове.

Оно што је Илица у Загребу — то у Београду Улица кнеза Михаила. Међутим, док је историја Илице текла сасвим природним током, њен београдски парњак вештачки је створен, јер је и судбина овог града била сасвим другачија. Тек после турског напуштања градова у Србији је могло да се помишља и о његовој регулацији по неком одређеном урбанистичком плану. Кнез Милош је, међутим, још за време своје прве владавине помишљао да би требало уредити Београд: и онај који се налазио у шанцу (варош београдска), а и насеља ван њега. На своју руку много је што изменио. Пресељавао је житеље београдске с једног краја на други, ства-

рао је нова насеља. Жеља му је била, кад већ Београд није могао да себи подвласти, да оснује бар један други, нови, ван његових шанчева. Чинило се што се могло, а често и под крутом руком кнеза. Колико су батина „илци“ први насељеници Теразија, нарочито ковачи, јер ни пошто нису хтели да напусте своја станишта и своје вогњеве у шанцом ограђеној вароши, иако им је додељиван бесплатан „плац“ на Теразијама, под једним условом: да га само оградите! Међутим, у самој вароши Београду, оној унутар шанца, било је свега неколико улица које су имале бар некакав одређени смер. Једна од таквих улица је данашња улица Васе Чарapiна, која је водила „од варошке Стамбол-капије све до оне градске“, али тако кривудава, с толико кућа које су излазиле у сам сокак „да је и везиров татарин у свом трку требало добро да пази да се и коњ и он не разбију о које home“.

Први простудирани регулациони план вароши Београда дао је 1867. године професор

Велике школе Емилијан Јосић мојић. Да је у своје време тај план прихваћен, стара београдска варош постала би једна од најлепших у овом делу Европе. И још нешто, тешко да би се и поред свих ратних разарања и каснијом изградњом могао да измени њен замислиени изглед. Иако Јосић мојићев план није прихваћен у целини, ипак је много допринео регулацији београдске вароши. Тако око 1870. године, у време када је загребачка Илица већ давно попримила свој данашњи изглед, у вароши београдској почео је да се размршује чвор безбројних сокака и хорсокака и да се стварају прве улице. Прва просечена и смишљено планирана улица добила је назив по кнезу Михаилу (1870). У њу су ускоро премештене трговачке и занатлијске радње из осталих делова вароши. И као у загребачкој Илици тако и у Улици кнеза Михаила сместиле су се најугледније трговачке радње, модне занатлије, фини пекари, послатичари, кројачи и кројачице, модскиње (машамоде) — који су своје радње оглашавали у новинама, с врло занимљивим текстовима и одговарајућим сликама.

У ове две улице, у оба ова наша данас два највећа града, трговци и занатлије расли су и пропадали. А негде на периферији, у забаченим деловима града, ницали су мали и ситни, којима је животни циљ био да имају своје радње у Илици или у Улици кнеза Михаила. У томе су неки и успели. Тако се у једном новинском огласу из 1893. године каже: „Ја (тај и тај), бивши бакалин из Ратарске улице (кварт Палилула), преузимам колонијалну радњу (тога и тога) у улици Кнеза Михаила. Осим тичијег млека поштоване муштерије у њој могу да набаве еспале по сто пута већем избору него у дућану мог цењеног предшасника...“

ДЕЈВИ КРОКЕТ И БЕЛИ ИНДИЈАНАЦ

ХОНОРАР ЗА БОЖЈИ ГЛАС

Пре више од 500 година чла нови еснафа морнара приређивали су сваке године на улицама енглеског града Худла позоришну представу о великом потопу. За време представе улицама је пролазио модел Нојевог ковчега. У старим хроникама сачувани су записи о исплати новчаних награда учесницима ових представа. Тако је неком Роберту Брауну било исплаћено шест пенција за „подражавање гласа божјег“.

Саши турн долази у помоћ

ЦРТА И ПИШЕ Ђ. ЛОБАЧЕВ

Шах са шаховских меридијана

СОВЈЕТСКИ САВЕЗ. — Познати совјетски композитор и професор Николај Ивановић Пејко имао је успеха и на шаховском пољу. Пред почетак другог светског рата на једном шаховском такмичењу он је освојио дугу категорију. Међутим, због избијања рата није успео да добије потврду шаховског форума о томе. Пошто је рат завршен, композитор Пејко отишао је да се поново учлани у шаховски клуб. Тамо су му затражили изјаву двојице познатих шахиста као доказа да је стварно освојио другу категорију. После неколико дана Пејко је донео своју шаховску „карактеристику“ коју су му написали композитор Сергеј Прокофјев и виолиниста Давид Ојстрах. Оба сведока важила су и у уметничким и шаховским круговима као велики љубитељи шаха.

ХОЛАНДИЈА. — Почетком ове године град Цвеле био је место одигравања шаховског турнира, који је био по неколико ствари интересантан. Међу 10 учесника налазили су се бугарски велемајстор Бобоцов, шампион Индонезије Онг Јок Ха, интернационални мајстор Остојић и Релштаб као и светска првакиња Нона Гаприндашвили. Турнир је имао само 7 кола, јер се играло по швајцарском систему. Пред почетак кола организатори су саопштавали парове који су, често изненађени, седели за исти шаховски сто. Прво и друго место на овом малом турниру поделили су Бобоцов и Онг Јок Ха са по 5,5 поена. Поен мање имали су Остојић и Нона Гаприндашвили који су поделили треће и четврто место.

НЕМАЧКА. — У току једног јединог дана у јуну 1914.

године одигран је у Берлину брзопотезни меч између Ласкера и Капабланке. Као организатор сусрета појавио се месена који је одредио 100 марака за победника. Према споразуму играло се 10 партија. Победник овог сусрета био је Капабланка с резултатом 6,5 : 3,5. У то време Ласкер је носио титулу првака света у шаху, а Капабланка био на најбољем путу да му је преузме.

ЈУГОСЛАВИЈА. — На Првом шаховском фестивалу у Опатији крајем 1953. године подељене су награде на заједничком непристрасном начин. Организатор такмичења, Београдски шаховски клуб „Славија“, добио је од великог броја предузећа широм земље пригодне поклоне. На крају овог првог великог шаховског скупа, пошто су проглашене најуспешније екипе, раздељени су поклон-пакети. Са велике гомиле дарова, без обзира на пласман, капитени екипа примили су пакете — веће или мање вредности —

што је публика поздравила аплаузом.

СЈЕДИЊЕНЕ АМЕРИЧКЕ ДРЖАВЕ. — Шездесетих година прошлог века у шаховским рубрикама почеле су да се појављују вести о интересовању жена за шах и о првим женским шаховским клубовима. У то време женама је био ускраћен приступ у шаховске клубове где су искључиво право приступа имали мушкарци. У мају 1864. године часопис „Дојче шахцајтунг“ објавио је вест да је у Филаделфији 12 шахисткиња формирало женски шаховски клуб. После неколико година такви клубови појавили су се у Енглеској, Немачкој, Холандији и другим државама. И данас постоје женски шаховски клубови у Глазгову и Единбургу.

АУСТРАЛИЈА. — За време турнеје по Аустралији велемајстор Александар Котов непредвиђено је провео шест дана у болници. Због болести морао је да прекине путовање. Нашо се у сиднејској болници. Случај је хтео да баш у болници где је лежао буду запослен Били Локвуд, један од секретара Шаховске федерације Аустралије, кога је Котов одраније познавао. То је био једини његов познаник у месту — остали су били удаљени више стотина километара. Ипак, парола „ФИДЕ“ „Једна смо породица“, нашла је одмах потврду. Још првог дана група учесника-шахиста на челу са шаховским организатором Флатовом дошла је у посету. На болничком кревету играле су се лаке партије, анализирале интересантне позиције, разговарало о шаху...

Пола дана у биоскопу

Већ десет година, сваког дана сем суботе и недеље, у четири часа по подне Виолета Форно, који живи у једном лондонском предграђу, стиже пред касу једног биоскопа, купује карту да би у дворани заузела своје стално место. Из биоскопа излази у 20,30 пошто је два пута гледала филм, и одлази на спавање.

Виолета Форно је удовица без деце, ближњих сродника и познаника нема. У биоскопу свакодневно проведе четири и по часа „да би заборавила на своју усамљеност“, како каже. Она устаје рано, посвршава послове у кући, руча и прилегне да би била свежа за одлазак у биоскоп. А да се не би успавала и пропустила прву представу, редовно навија будилник.

Пре неколико дана, на десетогодишњицу њене прве посете кину, управа биоскопа поклонила јој је нов будилник на светлећим бројчанком и двомесечну бесплатну улазницу.

ШАХОВСКИ МОЗАИК

Читаоци листа „Московски комсомолац“ организовали су такмичење са велемајстором Васјуковим. У игри је учествовало више од сто читалаца. Њихов заједнички потез утврђивач је већином гласова. Иако бројнији, они су претрпели пораз у мечу.

Да ли је грешка?

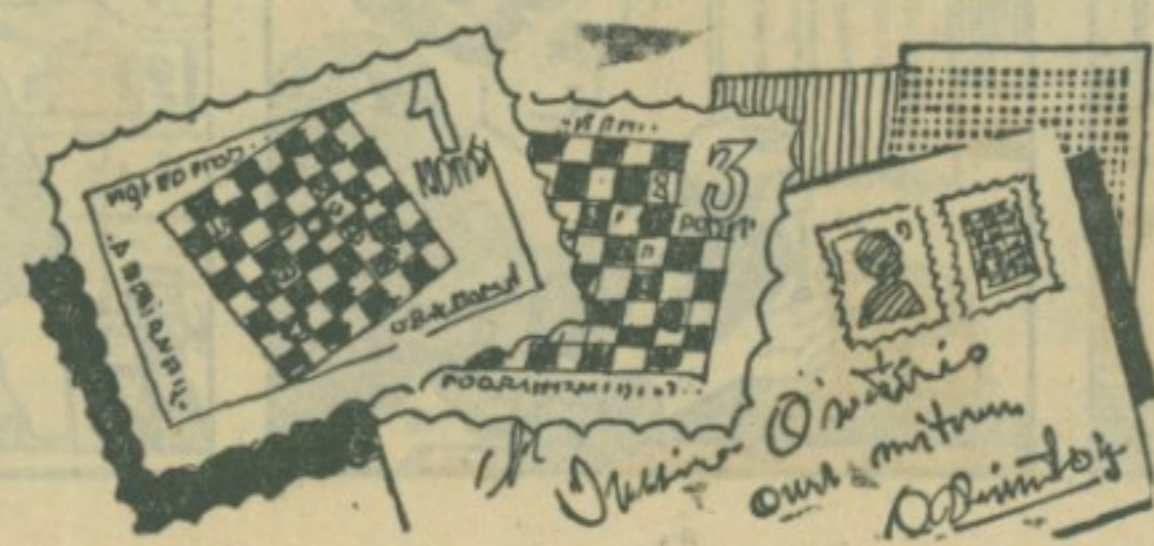
На марки од пет динара, која је емитована у серији поводом Девете шаховске олимпијаде у Дубровнику, у подножју Земљине кугле налази се шаховска табла. Шаховски стручњаци установили су да се на њој налази позиција из знамените партије Капабланка—Ласкер, која је одиграна у Њујорку 1924. године. Разлика је једино у по-

ложају црног ловца: он је с поља g8 пребачен на f8.

Студије на маркама

Четрнаеста шаховска олимпиада у Лајпцигу 1960. године била је обележена емитовањем пет серија марака од којих су сваку сачињава-

ле по три марке. На њима су били репродуковани разни шаховски проблеми. Иначе, у поштанском промету могле су се употребити једино уз обичне марке. Биле су, што је врло интересантно, штампане са зупцима и без њих.

МОЛИМ ПРОСПЕКТ ЗА »ВАВИЛОНСКУ КУЛУ«

Службеници немачких туристичких бироа често се, како сами кажу, нађу у неприлици јер не могу да задовоље жеље туриста који намеравају да свој годишњи одмор проведу у иностранству.

Недавно је један Немац изјавио да ће користити услуге туристичког бироа само ако му буде омогућено да на свом путу по Америци једну ноћ проведе у Синг-Сингу. Други један изразио је жељу да руча с америчким председником, док је трећи тражио да му службеник набави један проспекат Вавилонске куле. Међу остварљиве жеље спада учествовање у „правом“ индијанском лову луком и стрелама.

ДЕСЕТ ХИЉАДА У СТРОЈУ

ДЕСЕТ ХИЉАДА БАКА-ПРВАКА УЧЕСТВОВАЛО ЈЕ ОВИХ ДАНА У ЈЕДНОЈ МАСОВНОЈ ВЕЖБИ ЧИЈА ЈЕ СВРХА БИЛА ДА ДЕЦА НАУЧЕ КАКО СЕ ПРАВИЛНО ПЕРУ ЗУБИ. ВЕЖБА ЈЕ ПРИРЕЂЕНА У ЈЕДНОЈ СПОРТСКОЈ ДВОРАНИ ГЛАВНОГ ГРАДА ЈАПАНА, У ОКВИРУ „НЕДЕЉЕ ЗАШТИТЕ ЗУБА ОД КВАРЕЊА“

WALT DISNEY МАЧКА ДЕТЕКТИВ

СВАКЕ ВЕЧЕРИ У 9 ЧАСОВА ДИЖЕ СЕ КАПАК НА ВРАТИМА ЈЕДНЕ КУЉЕ У ПРЕДГРАЂУ...

БРЕБЕ СЕ У ПОТЕРУ ЗА ХРАНОМ И АВАНТУРАМА...

Тисема ЧИТАЛАЦА

Драга редакцијо,

Редован сам читалац вашег занимљивог листа. Зovem се Кос Зденка и имам 15 година. Желела бих се дописивати са вршњацима из наше земље и иностранства. Сакупљам марке и разгледнице. Језик дописивања: енглески и српскохрватски.

Кос Зденка
Београд
Кумановска 18

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из Енглеске, Француске, Италије, Америке и Немачке. Тиљев Борислава
Кнез Данилова 49
Београд — Југославија

Ученица сам II разреда гимназије у Суботици. Редовно пратим ваш лист и желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Од страних језика познајем енглески и мађарски. Волим музику, филм и књижевност.

Вујковић Ева
Суботица
Божидара Аџије бр. 3

Као редовни читаоци вашег листа желели бисмо да нам омогућите да се дописујемо са вршњацима из земље и иностранства.

Језик дописивања: руски и српскохрватски. Волимо спорт, забавну музику и филмове. Сакупљамо: слике глумца и певача забавних мелодија.

Бабић Василије
Вука Караџића бр. 29
Омољница — Панчево

Ђорђић Момчило
ул. Белоцркванска бр. 8
Омољница — Панчево

Јовановић Светозар
ул. Вука Караџића 15
Омољница — Панчево

Зovem се Глончај Јелица. Имам 14 година. Желела бих се дописивати са друговима и другарицама из земље и иностранства. Волим музику и књижевност. Сакупљам плоче, разгледнице и народне везове. Језик дописивања: енглески, руски и српскохрватски.

Глончај Јелица
Јадранска 22
Суботица

Ученик сам VI разреда осмогодишње школе. Желео бих да се дописујем са децацима и девојчицама из целе земље, посебно са онима које интересује забавна музика, размена разгледница и грамофонских плоча као и фотоса глумца и глумица. Такође бих молио Петра Радосављевића који је ишао у IV разред осмогодишње школе „Мустафа Бакић“ у Призрену да ми се јави где је.

Солдаши Радашић
Призрен
7. јула бр. 23

Зovem се Агнета Харкал и имам 18 година. Прочитала сам ваш лист и желела бих да се дописујем са неким на румунском, српскохрватском, мађарском и француском језику. Сакупљам фотографије глумца и разгледнице.

Agneta Harcal
oras. Sinnicolaul-Mare
Str. Republici no 21
rai. Sinnicolaul-Mare
reg. Banat — Romania

Као редован читалац вашег листа (а читам га од седме године) желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Волим филм, забавну музику и кошарку. Говорим немачки и руски.

Панић Бата
В. П. 3984/10-ВЕ-2
Мостар

Зovem се Тепавац Мића. Желим да се дописујем са друговима и другарицама из Југославије и иностранства. Молим вас да ми то омогућите. Унапред вам захваљујем.

Тепавац Мића
Јована Цвијића 32/а
Суботица

Редовно читам „Политикин забавник“ и радујем се што сте отворили ову рубрику. Имам 15 година и желим се дописивати с друговима и другарицама.

Симоновски Спиро
Иво Лола Рибар 22
Ресен
СР Македонија

својно непријатељски положај. Тако је у ствари Бошко сам извршио задатак чете.

Нешто касније када је требало прећи Дрину јужно од Фоче, одбацити четнике на другу обалу и форсирати реку, он је поновно подвиг. Том приликом Бошко је са једним водом кренуо првим сплавом и омогућио прелазак другим већим јединицама.

Са заставом у заштитници

Приликом напада на италијански гарнизон у Плезљима, првог децембра 1941. године, Батрићу Жугићу као најхрабријем борцу била је додељена застава батаљона. Већ у првом јуришу партизанска јединица била је раздвојена а командант и политички комесар су погинули. Батрић је наставио смело да се пробија са једним водом према згради у којој је било седиште непријатељског генерала. Генерал је, међутим, био већ умакао у утврђену школу. Батрић је чврсто одлучио да и тамо продре. Уз пут их је зауставила јака ватра из утврђене цркве. Ваљало је најпре уништити непријатеља забарикадираног у цркви. Под кишом куршума Батрић се про-

Усред непријатељског упоришта заробио команданта гарнизона

Ливно је августа 1942. године било једно од најјачих непријатељских упоришта у том крају. Утолико је био и значајнији напад наших јединица на то утврђење. Једна чета Прве пролетерске се 4. августа пробила у град и заузела његов центар. Тада је Милан Распоповић са једном патролом пошао кроз варошицу коју је држао непријатељ и на једној раскрсници поставио заседу. У помрчини испред заседе убрзо се појавила усташка патрола. Милан се појавио у усташкој униформи и зауставио патролу. Кад је опазио да је с патролом и један војник, изненада је скочио на њега и зграбио га. Био је то командант града Крижанц. Код њега је нађен план гарнизона са упориштима. То је омогућило пролетерској чети да, у тренутку када почне општи напад на Ливно са спољне стране, удари непријатеља с леђа.

За тај подвиг Милан Распоповић је добио похвалу штаба Прве пролетерске и златан сат на поклон.

Буродима прокрчили пут бригади

Пошто је августа 1944. године разбила четнике на Копаноуку, Прва крајинска бригада се нешто касније борила и за ослобођење Аранђеловца. У борби за град непријатељ је нарочито јак отпор пружио из утврђеног хотела „Старо здање“. Тврдом зидинама хотела није се могло лако прићи. Тада је командант бригаде Стево Рауш, дошао на необичну идеју. Напунили су два бурета експлозивом, откотрљали их до зида и запалили. Експлозија је учинила велики отвор на зиду кроз који су борци продрили у зграду и уништили непријатеља.

Паника у возу

Један од најпознатијих јунака Прве пролетерске бригаде Живко Живковић нарочито се истакло у борбама на Добровини, зими 1942. године. Тада се он добро наоружан бомбама неопажено привукао до железничке станице. Непријатељ је био чврсто убеђен да се том делу нико не може приближити и зато је кад је Живко из непосредне близине почео да баца бомбе у воз, настала неопisivа паника.

Док је трајала забуна, Живкова чета је изненада извршила напад на касарну, освојила је а затим заузела и железничку станицу.

Сам извршио задатак чете

Уочи напада на непријатељски положај у Ливну Бошко Жугић, радник из Книна, напунио је ведрa бомбама и док се његова чета, (припадао је Другој далматинској бригади), нечујно кроз мрак приближавала непријатељу, тишину је пресекао прасак експлозија бомби. То је Бошко засуо непријатељски бункер, уништио његову посаду и затим о-

био са заставом до цркве, попео на звоник и одатле бомбама уништио непријатеља. Посео је са водом непријатељско утврђење и из њега читао дан тукао много јаче италијанске јединице. Када је почело извлачење партизана, Батрић је са својим борцима држао одступницу, чувајући и заставу, све док се из вароши није повукао и последњи борац.

Партизанска стража у непријатељској војној школи

Крајем пролећа 1943. године, у време када је непријатељска штампа писала о томе да су партизани уништени, бригада „Јосип Краш“ је у непосредној близини Загреба извела необичну и веома успешну акцију.

Циљ бригаде био је уништење аеродрома код Свете Недеље. Пошто су борци запосели све прилазе аеродрому, патрола од петнаестак људи одевених у домобранске униформе пришла је стражи војне једриличарске школе и разоружала је. За непуних десет минута на свим стражарским местима школе били су партизани. У исто време друга група је разоружала стражу на аеродрому. Тада већ бригади није било тешко да продре на аеродром и запали хангаре и авионе.

У тој необичној акцији бригада је дошла до богатог плена, са аеродрома је понела све што се могло понети.

Рањеник осваја бункер

Већ у првим данима устанка Милош Ристовић, земљорадник из Доњег Лапца проучио се као храбар борац. Тако је у бици на Српском Кланцу, док су партизани тукли непријатељску колону, Милош ускочио на први камион међу усташе и, не обазирајући се на ватру својих другова, почео да туче непријатељске збуњене војнике и да их баца из камиона. Од једнога је отео пушкомитраљез, а двојицу је ухватио и одвео у команду чете.

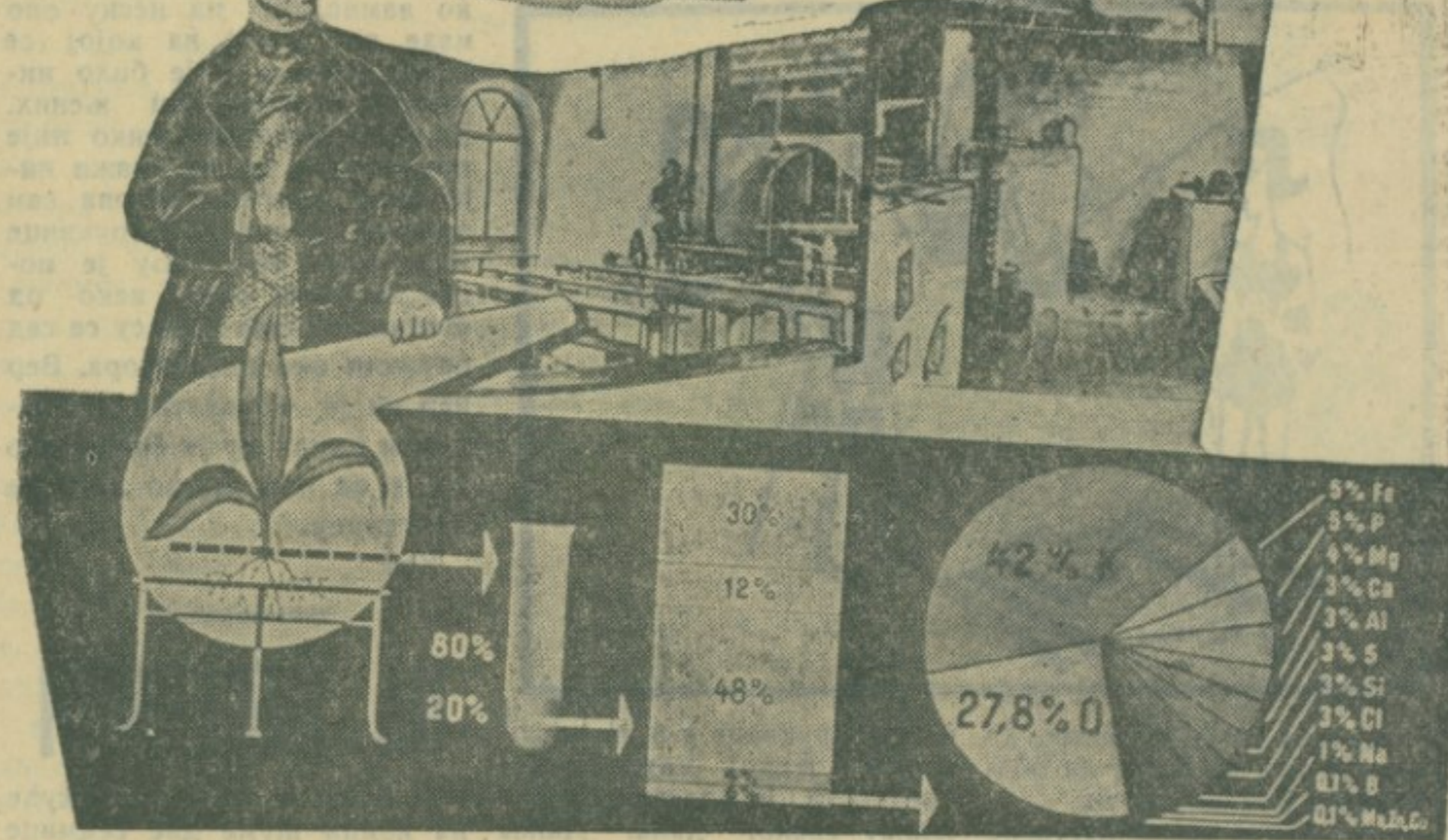
За време напада на Доњи Лапац, фебруара 1942. године, Милош је јуришајући на бункер био тешко рањен. Ипак је наставио борбу, пробио се у град, упао у зграду у којој су били Италијани, бацно бомбе на њих и том приликом и сам задобио још једну рану.

Не чекајући да прездрави убрзо се вратио у своју јединицу и у априлу постао командир чете.

Пушкомитраљезац заробио три топа

У борби за Ваљево Први батаљон Треће пролетерске бригаде дочекао је непријатељску колону која је из Уба пошла у помоћ угроженим снагама у Ваљево. Мирко Роквић, познати јунак ове бригаде кренуо је са својим помоћником испред строја и шарцем потукао посаду противколског топа. Тада је предао пушкомитраљез помоћнику и окренуо топ на непријатеља. Топовском палбом растерао је непријатељске војнике око камиона, притрчао до њега и запленио још један топ. Тим топом је затим тукао непријатеља док није стигла његова чета, а тада се опет издвојио, јурнуо напред и запленио и трећи топ. Том приликом је рањен али није напустио борбу него је убрзо с четом запленио још два камиона и два топа.

Никога тај необични Мирков подвиг није изненадио јер је он већ био познат по сличним, просто невероватним ратним згодама. За време седме офанзиве, на пример, када је на Купрешким вратима требало задржати непријатеља да би се омогућило пролазак дивизији, Мирко је са својом десетином запосео бункер и из њега одбио два налета непријатељске пешадије избацивши из њеног строја 15 војника. Непријатељ је довукао батерију пред бункер, али се Миркова десетина и даље упорно бранила. Мирко је напослетку наредио десетину да се повуче, а он је сам остао у бункеру и још неколико часова задржавао налете непријатеља.

ЈУСТУС ФОН ЛИВИГ, ПРОФЕСОР УНИВЕРЗИТЕТА У ГИСЕНУ (Немачка) ОСНИВАЧ АГРИКУЛТУРНЕ ХЕМИЈЕ. ОН ЈЕ СТВОРИО МЕТОДЕ ОРГАНСКЕ ХЕМИЈСКЕ АНАЛИЗЕ, УВЕО УПОТРЕБУ МИНЕРАЛНИХ ЂУБРИВА ИТД.

ВРЕДНИЈА ОД ЗЛАТА

РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ БИЈКЕ И ЖИВОТИЊЕ

Данас знамо да око 500 хиљада разних врста биљака, сврстаних у око 12 хиљада биљних родова и за преко милион животињских врста.

Основне особине зелене биљке једнаке су са основним особинама животиња тако да су између најнижих биљака и најпростијих облика животињског света разлике једва приметне а често је за неко живи биће веома тешко одредити да ли је биљка или животиња.

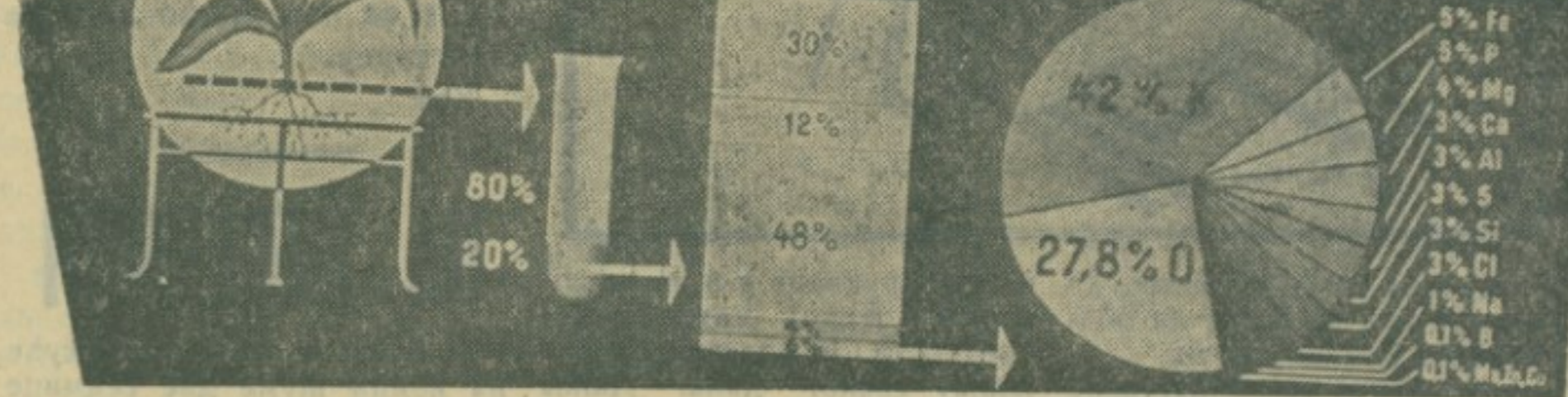
Животиње се углавном разликују од биљака, мада и ту има изузетак, што могу слободно да се крећу, хелије

су им голе, док код биљака имају целулозне мембране, хране се поред течне и чврстом храном, узимају из ваздуха кисеоник, а отпуштају угљен-диоксид (код биљака је обротно), расту само у доба младости, док код биљака растење траје целог живота итд.

Међутим, главна разлика између биљака и животиња јесте у томе што биљке располажу биљним зеленилом — хлорофилом, помоћу којег у зеленом листу, користећи сунчеву светлост, граде драгоцену органску једињења — угљене хидрате, беланчевине и масти, материје неопходне за исхрану људи и животиња.

Од свог укупног садржаја биљка садржи 80—90% чисте воде. Остатак отпада на органске и неорганске материје због којих толико ценимо биљни свет. Органске мате-

рије су сагорљиве. У пепелу остају као несагорљиве неорганске или минералне материје. Од њих готово једна половина отпада на калијум (као што се то види на нашем графикону), а затим се по висини учешћа ређају: натријум, магнезијум, калцијум, гвожђе, фосфор, хлор, силицијум. У врло малим количинама у биљном пепелу има алуминијума, мангана, бакра, бора и других елемената, често само у траговима, као на пример злата и сребра. Али, иако је злата само у траговима, зелена биљка је за животињско царство и човека — вреднија од злата... Поред хране потребно јој је пружити топлоту, светлост, воду и ваздух и она ће створити то злато.

РОМАН ЗА ЧЕТИРИ ДАНА

ЕДГАР ВОЛАС, ПИСАЦ МНОГОВРСТАНИХ КРИМИНАЛНИХ РОМАНА И НЕКОЛИКО ПОЗОРИШНИХ КОМАДА, ВЕРОВАТНО, ДРЖИ РЕКОРД У БРЗИНИ КОЈОМ ЈЕ ПИСАО. У СТАЛНОЈ ВИЦИ СА ВРЕМЕНОМ, ПРИКВАТАЈУЋИ СЕ ПОСЛА ОКО ПИСАЊА НОВЕ КЊИГЕ У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ И ПОД ВЕЛИКИМ ПРИТИСКОМ ИЗДАВАЧА, ВОЛАС ЈЕ НАПИСАО ОКО СТОТИНУ РОМАНА КОЈИМА, ЧАК, НИ НАСЛОВЕ НИЈЕ ПАМТИО. ИПАК, ПУБЛИКА ЈЕ И ОНДА, А И САДА ЗАДОВОЉНА. ЧЛАНАК КОЈИ ДОНОСИМО ПРИЧА О ТОМЕ КАКО ЈЕ СТВАРАО ЕДГАР ВОЛАС.

О енглеском новинару и књижевнику Едгару Воласу (1875 — 1932) за његова живота причала се следећа анегдота.
Звони телефон.
— Могу ли да говорим са мистром Едгаром Воласом?
— пита неко.
— На жалост, то је немогуће. Он тек што је почео да пише нову књигу.
— Добро, сачекаћу крај телефона док не заврши.
Едгар Волас, аутор многобројних детективских романа који је у своје време уживао огромну популарност, за време енглеско-бурског рата служио је као болничар. Једном је послао новинама неколико дописа са фронта. Они су

штампани а за њих је Волас добио чак и хонорар.
Ускоро је војник Волас постао дописник агенције Ројтер, а затим и листа „Дејли мел“.
Године 1929. Едгар Волас, тада већ познати књижевник, вратио се у Лондон из Америке где је склопио веома повољне уговоре. Само часопис „Чикаго њус“, поручио му је неколико криминалних романа, понудивши му 5.000 долара само за право да их први објави у САД.
Волас је стално оскудевао у новцу. Трошио је много. Углавном на трке. На жалост, готово по правилу, увек је губио опкладе али не и наду да ће му се срећа осмехнути.

Читаве дане проводио је на хиподрому. А драгоцено време је пролазило. До рока пре даје романа од 450 страница часопису „Чикаго њус“ биле су остале свега две недеље, а он се никако није могао латити посла. Ево већ је престало само десет дана, шест...
Пет дана пре уговореног датума јавио се телефоном представник издавачког предузећа. Желео је да зна каква ће бити нова књига.
— Биће сјајна! Необично занимљива! — уверавао га је Воласов секретар Кертис.
— Хоће ли бити убиства?
— Неизоставно.
— Какво?
Кертис је покушао да се како извуче из неприлике.

— Мистер Кертис, немојте ме вући за нос. Реците, мистер Волас још није ни почео роман, зар не?
— Да... Управо, не... али он ће безусловно...
— Он га није почео данас, а неће га почети ни сутра, јер за то нема озбиљног разлога, стимуланса. Предлажем му опкладу од 20 фунти да роман неће стићи да заврши на време.
И Волас, кога није могла навести да започне рад чак ни могућност да ће стећи 5.000 долара, одлучио је најзад да се затвори у своју радну собу да не би изгубио тих 20 фунти.
Седео је, пушио, пио чај, али није успевао да напише ни једну реч. Концепцију је, истина, већ имао. Уопште, њему су замисли за нова дела лако падале на памет, али у овом случају почетак никако да смисли. Кад би успео да напише бар неколико првих страница, даље би ишло као по лоју. Али управо му то и не полази за руком!
Кад је следећег јутра ушао шефов кабинет, Кертис је атакао мистера Воласа да се и пред чистим листом хартије.
— Какве су вести, сер?
— Потресне. У суботу треба да предам сто хиљада речи,
— мирно је одговорио Волас. Затим је сасвим спокојно одмакнуо лист папира и почео да се спрема за хиподром.
— Ништа за то, Кертис, на располагању су нам још четири дана.
После посете хиподрому, најзад, ствар је кренула с мртве тачке. Радио је целу ноћ. Ујутру, прва глава била је написана.
Волас се окупао и у огртачу поново сео за писаћи сто. Онда је ствар ишла без предаха. Монотоним и безбојним гласом, реч по реч, реченицу за реченицом и главу за главом говорио је он свој роман у диктафон.
Пио је по 40 шоља јаког чаја за 24 часа и пушио више од стотину цигарета. Ништа није јео, нити се бријао. Није обраћао пажњу на оне који су улазили у собу. Осим романа, за њега ништа друго

није постојало. Диктирао га је спокојно и не журећи се, као да су му у крајњој линији на располагању целе две године, а не само два дана.
На прозорима су биле навучене завесе, а у кабинету је горела електрична светлост.
Колико је књига написао Волас на овај начин? Он то ни сам није знао, ипак, свакако, више од стотину. Волас чак није памтио ни све наслове.
Кертис већ два дана није одлазио својој кући, готово није спавао, а још мање јео. Полуобучен, разбарушен и не обријан, он седи за писаћом машином и откуцава у три примерка, сагласно уговору, оно што је забележено на цилиндрима диктафона. Он мора да буде нарочито пажљив, јер књижевник не придаје значаја успутним омашкама. Волас, наиме, може да побрка имена јунака и Кертис има да одгонета да је Џон — о коме је напред било речи — Џек, или чак Џори, који је још раније споменут. Осим тога, понекад се дешавало да неко лице, убијено у петог глави, у десетој поново оживи као да му се ништа није десило. Све то Кертис мора брижљиво да доведе у ред да би рукопис пристојно изгледао а не доводио читаоца у недоумицу. Понекад Кертис није у стању да изађе на крај са многим нејасноћама и онда Воласови детективски романи обилују необичним и ничим неоправданим расплетима. Читаоци ипак то опраштају аутору.

Воласова дела привлаче својим напетим сижеима, бурним развојем догађаја и узбудљивим изненађењима. Волас воли да држи свог читаоца у забуди и обманује га све док он, дефинитивно збуњивши се, сасвим престане да схвата ко је кога убио и ко је злочинац, а ко прерушени детектив.
Дешавало се да за време рада Волас изиђе из свог кабинета и упита Кертиса или његову жену, која је овоме у најнапорнијим тренуцима обично помагала:
— Е па, дела, реци, ко је убица?
Године 1932. у новинама је објављена вест да је Едгар Волас стигавши у Холивуд да би написао неколико сценарија оболео од запаљења плућа. После неколико дана умро је.
После књижевникове смрти новине су најпре објавиле да целокупна његова имовина износи 2 милиона фунти стерлинга. Неколико недеља касније објавили су другу информацију: целокупно покојниково наследство, укључујући ту и некретност, износило је 13.000, а дугови 81.000 фунти.
Едгар Волас је и данас веома популаран. Неколико десетина милиона телевизијских гледалаца широм света намешта се удобно у својим фотелијама: на екрану ће сада почети да се емитује још један телевизијски филм, режиран по роману овог популарног писца криминалних романа.

СВАКОМ СВОЈЕ

Један фармер са енглеског острва Вајт, који снабдева млеком готово читаву своју околину, поднео је пријаву против непознатог преступника који му је злонамерно оштетио аутомобил. Незнанац је, наиме, из хладњака фармеровог аутомобила испустио воду а затим га напунио млеком.

Будуће ДЕТЕКТИВ

НА ОБАЛИ РЕКЕ

Поново доносимо неколико кратких детективских прича-загонетни у којима се појављује ваш стари познаник инспектор Вернер. Верујемо да сте од њега већ научили да на сваки податак дат у причи и цртежу уз њу обратите пажњу и да ћете, на основу њих, успешно решити сваки задатак. За оне којима то није пошло за руком одговор дајемо на 14. страни.

— Шта је? Шта се догодило? — обратио се инспектор Вернер жени која је грчала од плача.
Инспектор је био нерасположен, готово љут што му

да своје нерасположење — и испричајте ми све по реду.
— Лако је вама причати — кроз жељање му је одговорила жена. — Ви не можете ни да замислите колико ми зна-

сам приметила да ми је испод ње кожа остала бела, и ставила је на књигу. Не знам ни сама како сам задремала. Кад сам се пробудила, нарукнице више није било.

Инспектор Вернер се дубоко замислио: на песку око мале простирке на којој се жена сунчала није било никаквих трагова сем њених. Значи простирки нико није прилазило, а ни на плажи није било других трагова сем трагова купача. Нарукнице ипак није било. Њу је могао да узме само неко од сталних купача који су се сад окупали око инспектора. Вернер их је обухватио погледом и одмах му је било јасно ко је од њих могао да узме наруквину.
Ко?

НА МЕСЕЧИНИ

У близини мале беле куће на ивици шуме две седмице раније, у 23,30 часова, био је

је тај дан, који је желео да проведе сунчајући се на обали реке, био покован.
— Умирите се — наставио је пошто је успео да савла-

чи та наруквица а и да не говорим о њеној материјалној вредности. Ја долазим на ову плажу сваког дана. Данас сам скинула наруквину, јер

нађен леш неког Л. Клемпера. Истрага је била доведена у хорсокак и, као и увек у таквим случајевима, у помоћ је позван инспектор Вернер.

— Ево како се то догодило — почео је да прича сведок М. чији је изјаву инспектор Вернер хтео лично да чује и то на месту догађаја и у исто време ноћу. — Возио сам се бициклом поред шуме. Изненада из шипраја је искочио висок мушкарац у светлосивом сакоу и стао да бежи преко поља, ено тамо према оној оградџи. Скочио сам с бицикла, завирио у шипраг и видео убијеног. Не размишљајући много сео сам на бицикл и похитао до најближе полицијске станице.

— Ви тачно памтите све појединости? Сигурни сте да је човек био висок и да је на себи имао светлосив сако?
— Апсолутно. Зар бих и поред пуног Месеца могао да све то не запазим?
— Јесте ли познавали убијеног?
— Не нарочито добро. Те вечери смо случајно седели за истим столом у летњој

башти једног ресторана. Прилично је попио, па ми је чак испричао да код себе има замашну своту коју је тог дана добио на лутрији.
— Стоп! — узвикнуо је ин-

спектор Вернер. — Није потребно да и даље причате. Ухапшени сте.
Каку је нетачност инспектор Вернер открио у сведоковом причању?

КОСТИМИРАНА ЗАБАВА

Молим вас да сачувате мир — рекао је наредник Милер обраћајући се малом друштву које је у ресторану приредило приватну костимирану забаву. — Ја и инспектор Вернер тражимо једног опасног преступника. Траг нас је довео овоме. На основу података којима располагамо он мора да је међу вама.
— Заиста — умешао се сопственик ресторана — кад сам се пре извесног времена спустио у подрум да донесем још вина, у мом одсуству друштво се придружило још један човек. На почетку за-

баве било их је свега седмо-ро. Ја сам им унајмио не само ресторан, већ и седам комплетних костима. А сада их је, видите и сами, осморо. Енглеза за столом не треба рачунати јер он седи ту од самог јутра и нема с њима никакве везе.
— Довољно је, ја знам ко се накнадно придржио групи — рекао је тада инспектор Вернер брзо прелетевши погледом преко костимираних гостију и показујући на једног од њих.
На кога је од костимираних особа пала сумња инспектора Вернера?

Иако се животиње углавном руководе праисконским нагонима, оне могу на основу искуства много да науче. О томе говори зоопсихологија, наука која је у последње време знатно напредовала.

био нацртан велики црни круг. У другој је било хране и на њој је нацртана звезда. Птице су врло брзо научиле да разликују знакове и уопште се више није догађало да слете на кутију са кругом јер су на основу искуства znale да у њој нема хране.

Научници су отишли и даље. Направили су две нове кутије: једна је имала фиоку и на њој је био нацртан црни круг; друга се затварала поклопцем и на њој је била нацртана звезда. Како је хране било у обема, птице су убрзо научиле да отварају и једну и другу, већ према знаку нацртаном на њима. Кљунићем су извучиле фиоку на једној, а помоћу кљуна и главе дизале поклопац на другој.

Пчеле — тачне као сат
Међу инсектима најбоље

ОВАЈ ШИМПАНЗО ЈЕ БРЗО НАУЧИО ЗИДАРСКИ ЗАНАТ

је испитан живот пчела. Њихови свакодневни послови од вијају се по строго организованим правилима. Инстинкти код њих играју најважнију улогу. Човек мора признати да им није потребно много учења, па ипак могу доста да науче. До би испитали њихов капацитет учења, научници су извршили овај опит. Премазали су стакло малог ручног часовника медом помешаним са неким врло јаким мирисом (јасмин-метвица). Пчеле су брзо осетиле за њих пријатан мирис па су искористиле прилику да се послуже медом. И, када им је храна пружана сваког дана тачно између 11 до 12 часова, вредне пчеле су почеле да се појављују само у то време, и то тачно у минут. Ван тог времена пчеле се уопште нису појављивале. То је, свакако, доказ да пчеле имају одлично памћење.

ПОШТО И ЊЕГА ЈОШ ХРАНЕ НА ПУЦЛУ, МЛАДИ ШИМПАНЗО ПОКУШАВА НА ИСТИ НАЧИН ДА НАХРАНИ СВОГ „СОВНОГ КОЛЕГУ“ — МАЛОГ ВУЧИЋА

Најталентованији су међу животињама свакако мајмуни, што је разумљиво јер су најближи човеку. Они имају одличан дар запажања и развијено памћење. Многобројни су примери који показују довитљивост мајмуна. Шимпанзо ће аграрити шешир с главе несмотреног гледаоца у зоолошком врту и одмах њиме украсити своју главу. Млади мајмуни опонашајући људе брзо науче да употребљавају прибор за јело и да се за стол понашају уљудније него многа деца. Одрастао мајмун пажљиво посматра како човар отвара врата његовог капеца и врло вешто ће то исто учинити ако му случајно до руку дође кључ.

И многи други сисари могу да науче различите ствари захваљујући својој радозналости, памћењу и, наравно, вежбањем. Тако лавови скачу кроз обруче, фоке балансирају са лоптом на врху њушке, коњи играју валцер уз звуке музике, медведи возе бицикл итд. итд.

Код птица много важнију улогу играју инстинкти него код сисара. Најпаметнији међу њима су свакако папагаји. Познато је да су они способни да науче да опонашају

ШТА ЖИВОТИЊЕ МОГУ ДА НАУЧЕ

људске речи, па и читаве реченице и, што је најинтересантније, да их знају правилно да употребе.

Дресирани штиглици

Међутим и неке наше птице, не искључујући ни оне најмање, нису глупе. И оне могу да уче на основу искуства. Младунче неке птице певачице, на пример, хвата у прво време сваког инсекта до кога може да дође. Касније, када се неколико пута разочара, научи који су инсекти за јело а који нису. Само једном ће се преварити да зграби пчелу или осу и никада више.

Интересантни су опити које су научници вршили са једном од најмањих наших птица — конопљарком, чешљугаром или штиглицом. У великој затвореној просторији поставили су две кутије. Једна је била празна и на њој је

И ТИШКУ ВЕШТИНУ КЛИЗАЊА НА ЛЕДУ МАЈМУНИ ЛАКО И БРЗО САВЛАЂУЈУ

Глисте и саобраћајна правила

Научници су ишли још даље. Испитивали су и глисте да утврде њихову интелигенцију. И ево шта су утврдили:

Узели су узану стаклену цевчицу и пустили глисту да кроз њу прође и на другој изађе из ње. Затим су узели другу цев која се при крају рачвала у два крака: један је водио десно, други лево. Научнике је интересовало који крак ће изабрати глиста. И шта су утврдили после хиљаду опита? Веровали или не, глиста је 500 пута скренула лево, 500 пута десно! Да би је учили да иде само удесно, научници су одмах иза „раскрснице“ наместили две мале

металне плочице које се нису сасвим додиривале и повезали их малом батеријом цевне лампице. Када би глиста наишла, ако би скренула улево осетила би одједном јак удар електричне струје. И она је извела правилан закључак и отада је увек скретала само удесно. Глиста је научила саобраћајно правило! Истина, њој је за то требало неколико дана, али је ипак научила. Исти се опит може извести ако се уместо металних плочица у цев постави парче шмиргл-папира. А треба имати у виду да глиста уопште нема мозга. На тај начин, обична глиста, иако нема мозга, може да послужи као пример за углед многим возачима на друмовима.

ПЕЦАЊЕ ЈЕ ПРИЈАТНА РАЗОНОДА ЧАК И ЗА МАЈМУНА

ЗНАТЕ ЛИ ХЕМИЈУ

ШКОЛСКА ГОДИНА ЈЕ ТЕК ЗАВРШЕНА И ОНИ КОЈИ СУ У ОВОМ РАЗРЕДУ УЧАЛИ ХЕМИЈУ ВЕРОВАТНО НИСУ ЗАБОРАВИЛИ ХЕМИЈСКЕ ФОРМУЛЕ. ЧАК И ОНИ КОЈИМА ХЕМИЈА НИЈЕ БИЛА ОМИЉЕН ПРЕДМЕТ ВЕРОВАТНО ЋЕ УСПЕТИ ДА

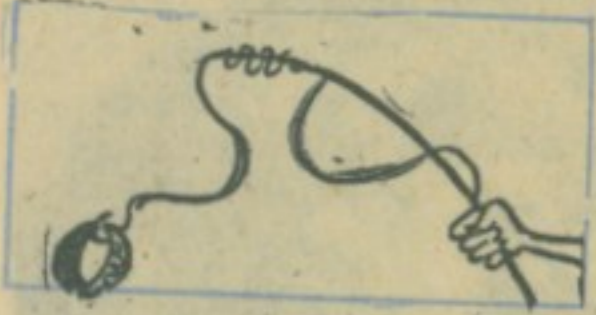
НАЂУ ТАЧНЕ ОДГОВОРЕ ЗА СВАКУ ФОРМУЛУ. ЗА ТО СЕ ПОСТАРАО ИЛУСТРАТОР: ЊЕГОВЕ СЛИЧИЦЕ ПОМОЋИ ЋЕ ВАМ ДА СЕ СЕТИТЕ И ЗАБОРАВЉЕНИХ ФОРМУЛА. ДА ВИСТЕ СВОЈЕ ЗНАЊЕ МОГЛИ ДА ПРОВЕРИТЕ ОДГОВОР ВАМ ДАЈЕМО НА 14. СТРАНИ.

ОДГОВОРИ

НА ОБАЛИ РЕКЕ

Крађивац је највероватније био човек с удицом. Сакривши се иза жбуна, он:

Је непримећено „упецао“ наруквицу.

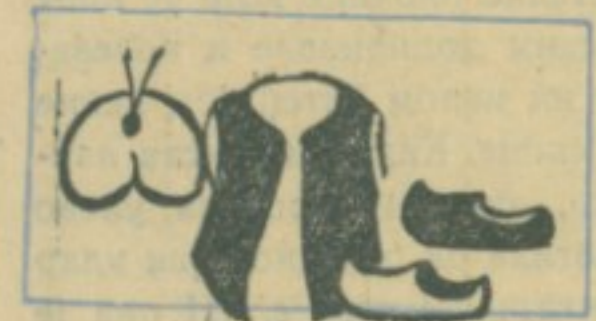
НА МЕСЕЧИНИ

„Сведок“ М. искористио је помрчину да би убио свог случајног познаника. Ако је те ноћи кад је инспектор Вернер саслушавао сведока био пун месец, што се на цртежу јасно види, онда две седмице

пре тога ноћ није могла да буде светла, то јест није могао и тада да буде пун месец.

КОСТИМИРАНА ЗАБАВА

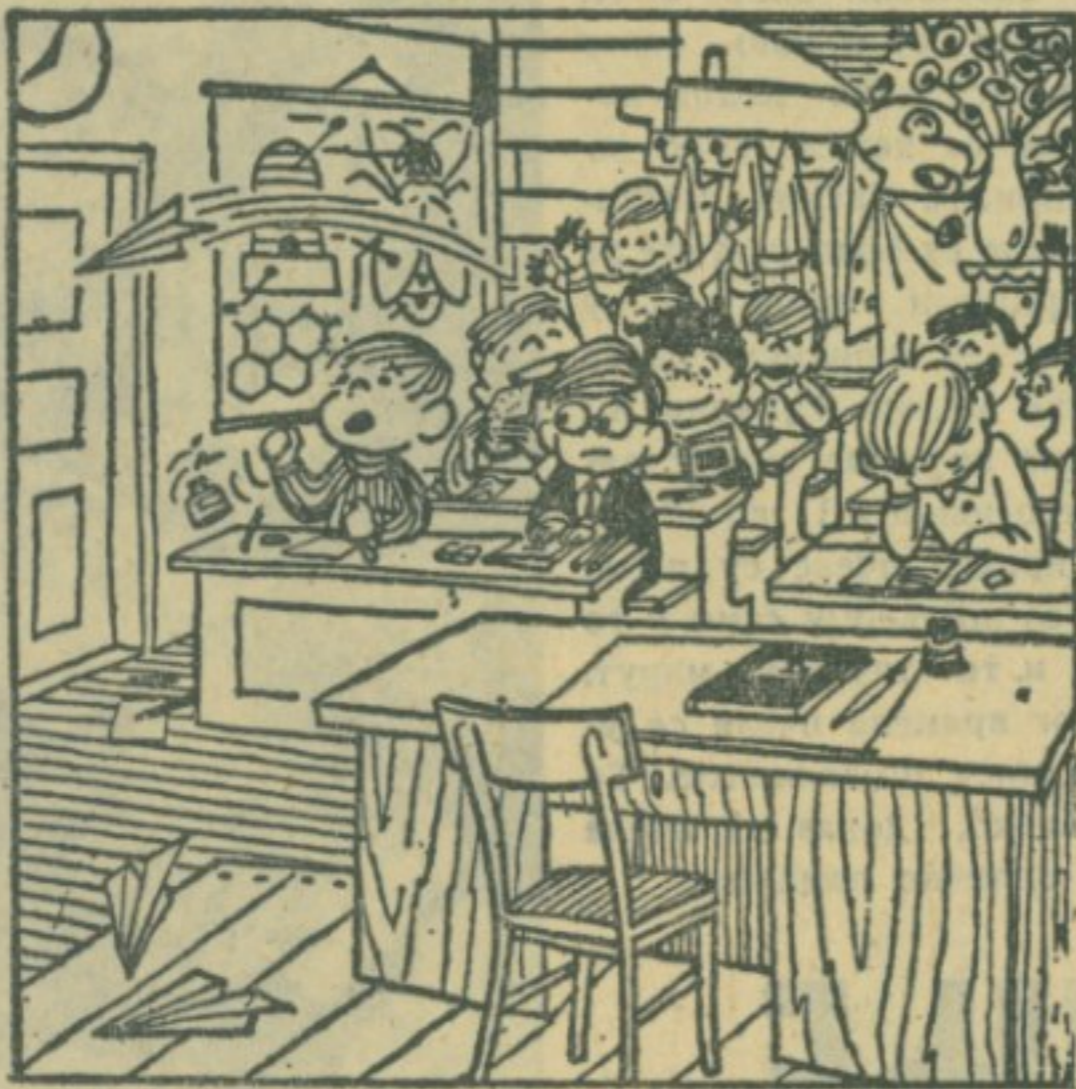

Пажњу инспектора Вернера привукао је човек чији је костим представљао необичну комбинацију индијског турбана, мексичког болероа и холандских дрвених ципела.

ЗНАТЕ ЛИ ХЕМИЈУ?

1 — кафа; 2 — водоник-пероксид (оксиген); 3 — натријум тиосулфат (продаје се под именом „со за фиксирање“); 4 — озон; 5 — шећер; 6 — угљена киселина; 7 — вода; 8 — анилин; 9 — глицерин; 10 — горка со; 11 — кухињска со; 12 — стипса; 13 — нафталин и 14 — гипс.

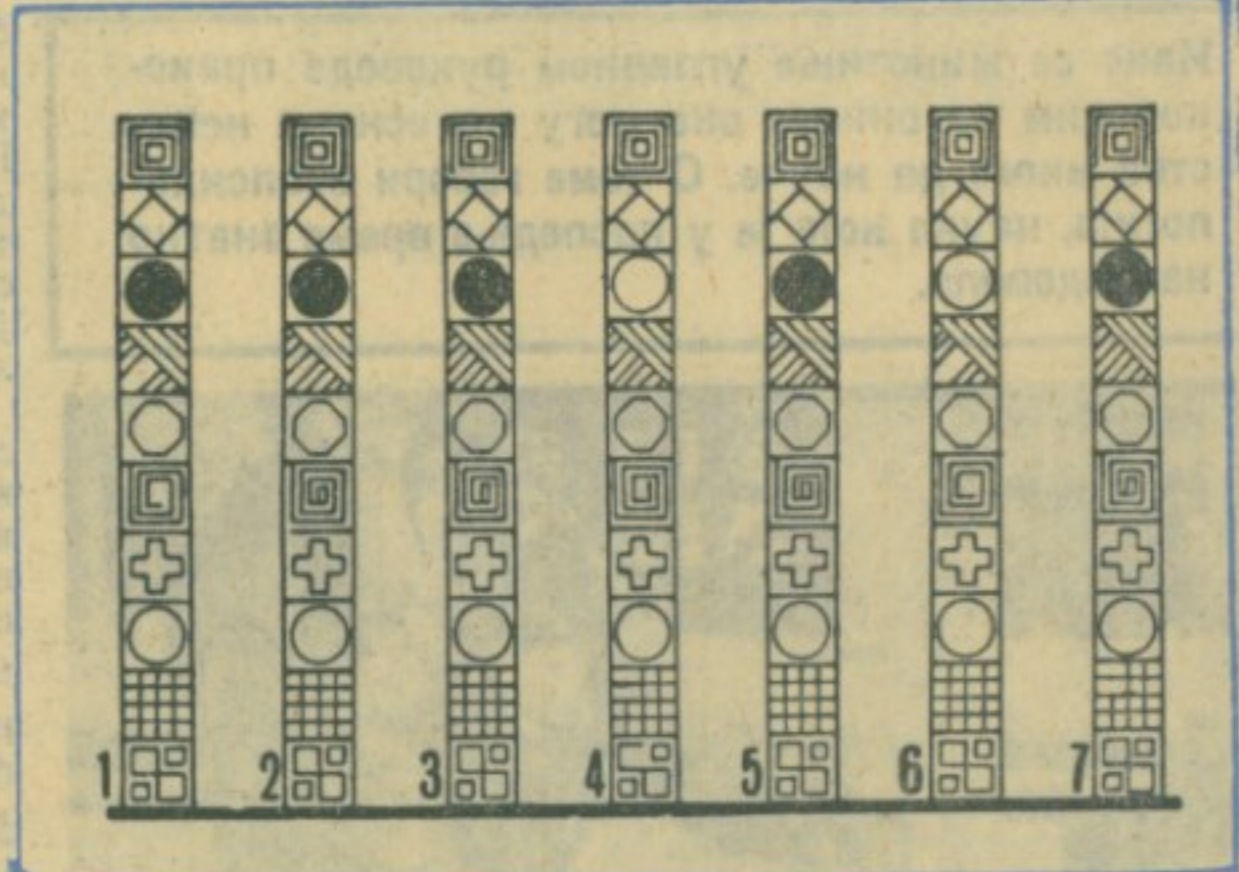
ОТВОРИ ОЧИ
»ДОБРИ« ЂАЦИ

Учитељ изгледа није у разреду јер иначе у њему не би владао толики неред. Један ученик дрема, други прави авионе од папира, трећи једе, четврти звижди ставивши два прста у уста. Једном речју, неред и галама.

Занети забављањем ђаци нису ни приметили кад је учитељ, кога је привукла њихова дрека, тихо отворио врата и ушао у учионицу и сад из прикрајка гледа шта они раде. Ви бисте свакако опоменули ђаке да се смире јер је учитељ ту, али прво треба да се зачудите.

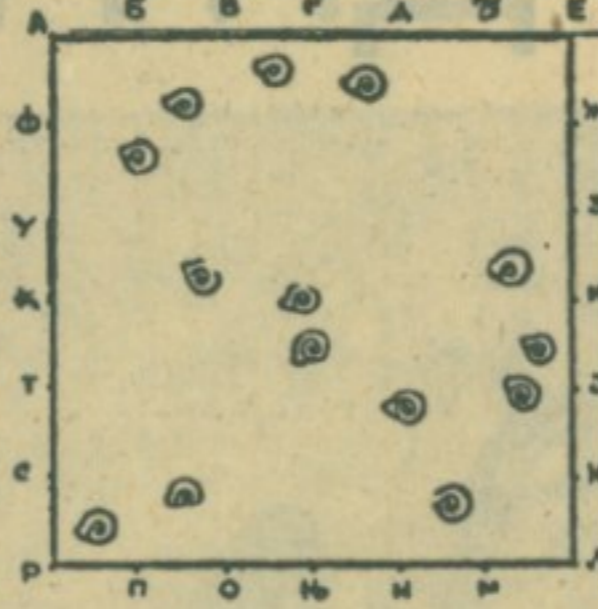
Одговор:
Окрените слику за 90 степеница и видећете да сви ђаци имају по један прст у устима.

7 ТОТЕМСКИХ СТУБОВА

За време посете једном великом етнографском музеју, у одељку посвећеном фолклору Индијанаца, запазили смо седам веома лепо и вешто израђених тотемских стубова. Мало нас је зачудило што је музеј изложио седам истих стубова. Када смо се обратили дежурном кустосу музеја он нам је, уз мало подсмехљив осмех, објаснио да су стубови веома слични али да нису исти. Заправо, од седам тотемских стубова само су два иста. Кад смо мало пажљивије загледали уверили смо се да је кустос у праву. Која су два стуба једнака?
Одговор:
Два стуба су она која имају по две и по три крунице у свакој од седам делова.

МАЛИ КЛОВН

Сећате се сигурно: четири брата, сопственици циркуса, одлучили су да малом клоуну поставе клопку како би га ухватили неозлеђеног и без много буке. И ево их како су кренули, снабдени једном врећом и једним штапом. Мали клоун и папагај, не слутећи шта их чека, лепо су се забављали. Наш мали пријатељ управо је решавао један тежак задатак који му је папагај задао. Ниме, он је нацртао на песку један квадрат и у одређени простор ставио је тачно 14 пужева. Затим му је рекао:

Можеш ли помоћу само три равне црте да поделиш овај квадрат на седам неједнаких поља али да у сваком од њих буде подједнак број пужева? Дајем ти пет минута да решиш овај задатак. За то време ја ћу се мало прошетати.

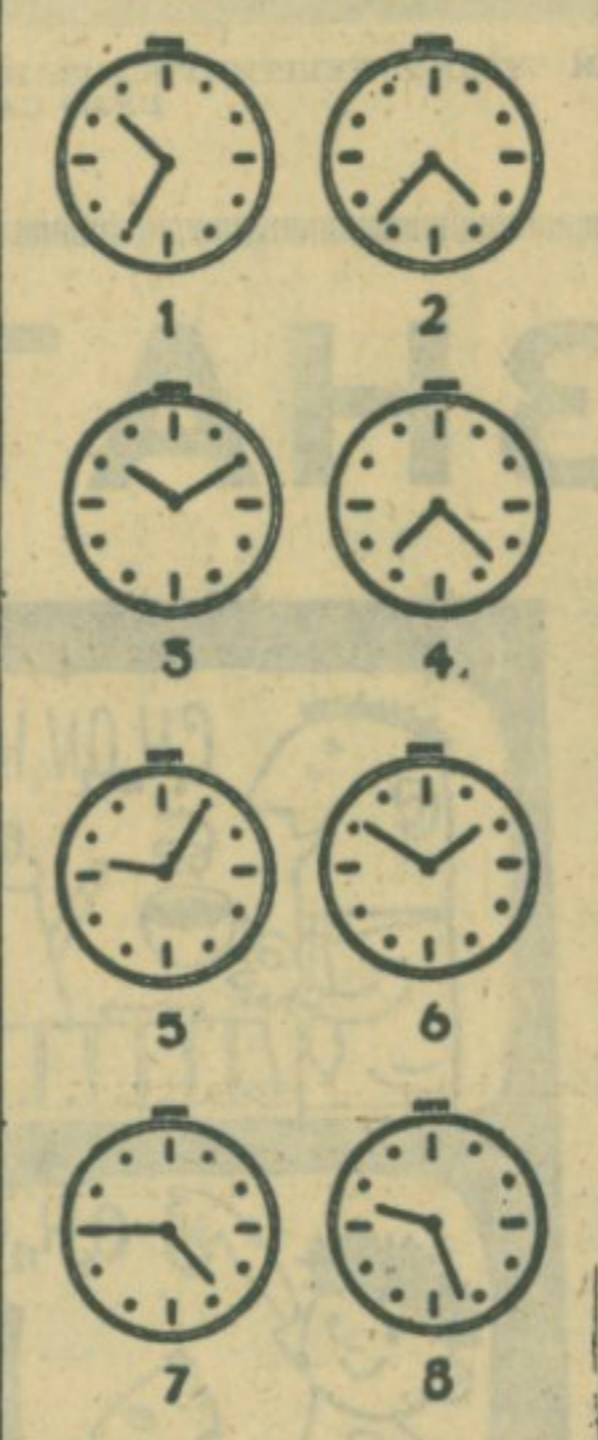
И папагај је кренуо у шетњу и мали клоун је остао сам. Ми смо већ навикли да помажемо малом клоуну па би требало и сад да му прискочимо у помоћ. Поготово што је овај задатак заиста тежак. Папагајево привремено одсуство пружио је људима из циркуса прилику и могућност да спроведу у дело свој мрачни план. Хоп, хоп, хоп... прискочили су и сироти наш пријатељ већ је у њиховој врећи и на путу у нове доживљаје. Шта ће га још снажи? Али, пре него што то дознамо

шир му је троугласт и по њему су још и шаре које се састоје све од самих троуглова. Можете ли да откријете из колико се троуглова шешир састоји, заправо колико се троуглова крије у њему. Да бисмо вам помогли „откријемо“ вам један такав троугао: његови углови обележени су словима в, д и б.

ШЕШИР ОД ТРОУГЛОВА

Пајак на нашој слици има необичан шешир. То сте и ви вероватно запазили. Шешир је састављен од 12 троуглова.

КОЛИКО ЈЕ ЧАСОВА?

Дајемо вам пола минута да запишете време које показује сваки од ових часовника. Али, треба да знате да на нашем цртежу нису дати прави часовници већ њихови ликови у огледалу. Цифра 12 налази се испод кључа за навијање.
Ако решите задатак за одређено време, добићете петицу. За свако даље пола минута оцена вам се смањује за један поен.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

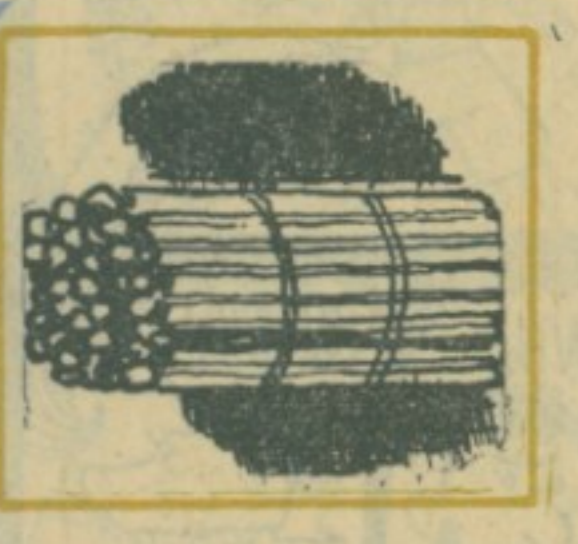
Водоравно: 1) врата далматинских вишњања, 7) острво у Јадранском мору, 8) просветна установа, 10) државна благајна, 12) река у Западној Немачкој, 13) град у Војводини, 15) стара мера за тежину, 16) света (турц.), 17) иницијали руског физиолога (1849 — 1936), 19) скраћеница за спортски клуб, 20) врста четинара, 21) сирће, 24) алкохолно пиће, 26) река у Далмацији, 27) планински венац у Јужној Америци, 28) мали растом, 30) зачина јелу, 31) врста першунца, 32) башта, 34) и један и други, 36) распрострањена биљка, 38) неопходно пиће, 40) шибца, 41) бори лиште, 42) органи чула vida, 43) друга, 44) доњи део посуде.

4x4 crossword puzzle grid with numbers 1-44 indicating starting positions for words.

Усправно: 1) име и презиме наше позоришне глумице, 2) биљка сувих предела Америке, 3) јеврејски књижевник (Шалом), 4) зимски спорт, 5) народна игра, 6) име и презиме нашег књижевника („Мртве јавке“), 7) део стопала, 9) мера за папир, 11) хемијски знак за радијум, 14) спортска екипа, 18) шампион, 20) путељак, 21) део позоришног комада, 22) америчка скраћеница за „све у реду“, 23) новозеландско дрво за бродоградњу, 25) два самогласника, 29) спис, 30) просторија, 32) староримски књижевник и научник (Марко Теренције), 33) француски филмски стваралац (Жак), 35) пристаниште на Црвеном мору, 37) скраћеница на лекарским рецептима, 39) женско име.

НАПРАВИ САМ

МАЛИ САВЕТИ — ВЕЛИКА ПОМОЋ

Искусни излетници знају многе мале „тајне“ које им олакшавају да се снају у природи. Полазећи на вишедневни излет они неће заборавити, на пример, да свежањ шибница потопе у растопљени стеарин или парафин. После такве „операције“ палидрвца се не могу овлажити и запалиће се и на киши.

у близини ватре, са оне стране одакле дува ветар, комад шаторског платна или, ако немате такво платно, обично ћебе. Ваздух загрејан ватром брже ће осушити вашу одећу и много ће вас боље грејати.

Цена од сапунице која се приликом сапуњања лица слива низ дршку четкице за бријање често изазива нервозу, нарочито ако се човек жури. Да бисте свом оцу уштедели ову непријатност наведите на четкицу за бријање колут од гуме чији отвор треба да буде нешто мањи од пречника дршке. Колут ће се растегнути и због тога ће се образовати плетка мале чашчица која ће задржавати пену која се слива.

И за паљење ватре у природи, нарочито кад је кишно време, постоји једна мала тајна. Ставите у празну куту од конзерве хартију натопљену неком масноћом.

Таква хартија јаче и дуже гори и будите сигурни да ће се од њеног пламена запалити и гранчице које сте у облику купе сложили око конзерве.

БОРБА БЕЗ МУНИЦИЈЕ

На температури од минус тридесет степенј снег је лично на паперје. Огроман тенк капетана Умникова лако се кретао иако је снежни покривач био дубок читав метар. Јануарски дан 1943. године тек је свињао. Капетан Умников је пролазио кроз непријатељску позадину. Његов вод састављен од најтежих совјетских тенкова реметио је мртву јутарњу тишину, остављајући за собом снежне облаке који су се ковитали. Капетан Умников је добио задатак да нападне непријатељску колону, која је прилазила немачким предњим положајима с намером да сме ни већ промрали и заморену немачку дивизију.

Осим снежне белине на читавом региону Ахтирка ништа се није видело. Умников је зауставио вод и наредио да се искључе мотори. Испред њих је било село. Остали су ту у заседи. Чекали су непријатељски пук који је, по подацима дивизијске обавештајне службе, требало ову да прође. Кроз снежне наносе видели су се обриси сеоског пута.

Онда је из даљине допрла до њих нека нејасна бука, која се на моменте губила. Неколико бораца изишло је из оклопа и набацало снег на челичне грдосије да би их што боље маскирали.

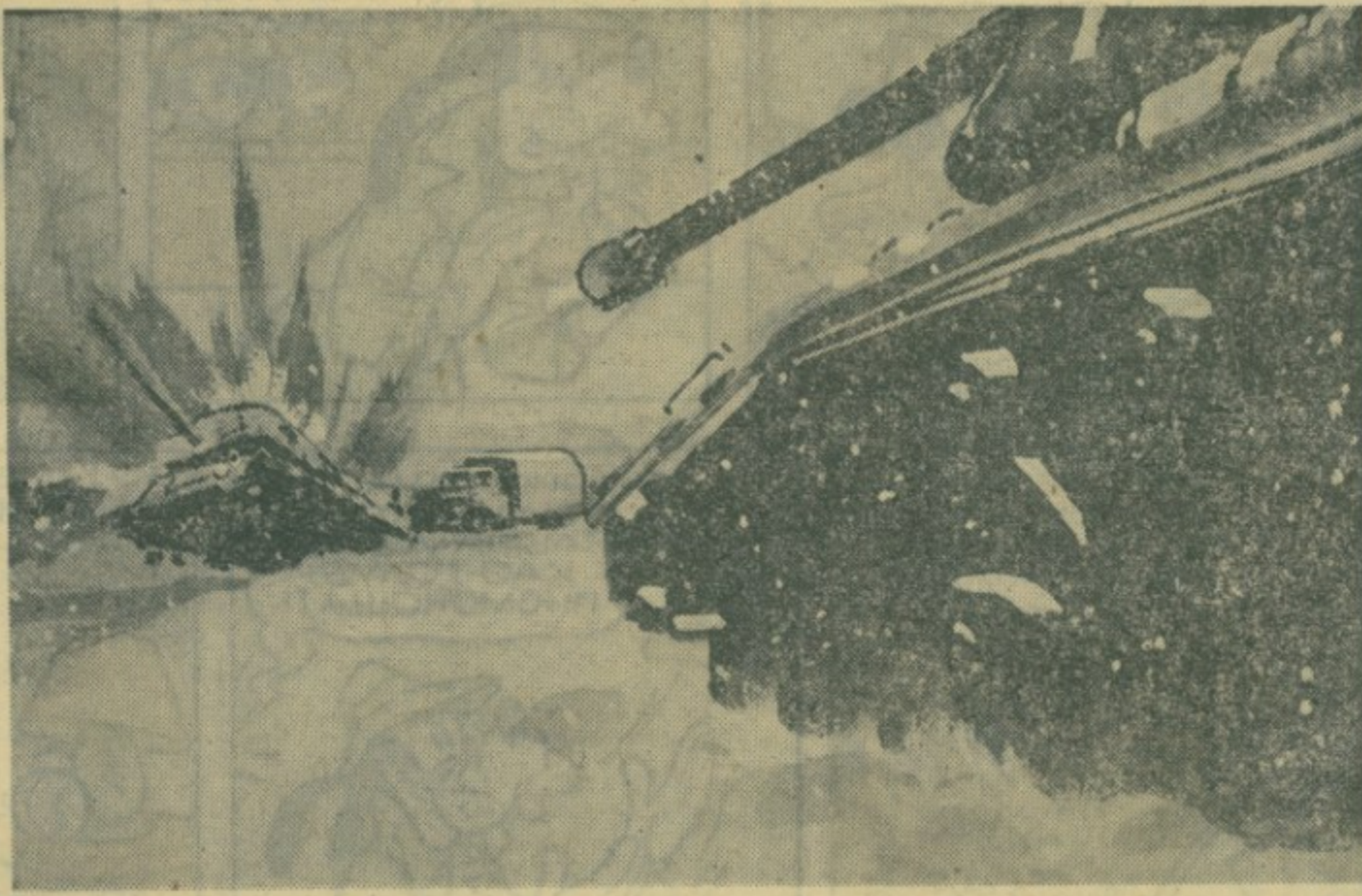
— Ево их! То су они. Немачка колона долази — јавно је Умников борцима.

У даљини се видела црна трака колоне, која се кроз снег пробијала ка селу. Испред ње је ишао неколико тенкова „тигар“, који су процесали пут колони и блиндираним аутомобилима.

Гусеницама на колону

Тенковски вод капетана Умникова кутао је потпуно пријатан у наносима снега. Немци су долазили све ближе. Када су се примакли на стотинак метара до тенкова, Умников је наредио да се отвори ватра из топова. Први плутун је запалио сва четири непријатељска чедна тенка. Ек-

Јуришајући тенковским гусеницама на непријатеља капетан Црвене армије Андреј Иванович Умников уништио је читаве непријатељске јединице.

сплозије топовских граната изненадиле су немачку колону тако да се нико није одмах снашао. Војници су почели да беже и да се бацају у дубок снег, док су тенкови и оклопни аутомобили горели.

Десетак минута после тога, кад су се Немци прибрали од изненађења, пошли су на јуриш према заседи Умникова. Тенковски митраљези су их непрекидно засипали ватром, тако да се нико није могао приближити. Са зачеља немачке колоне долазило је шест тенкова, чији су топови непрекидно тукли вод капетана Умникова. Немци су искористили јуриш својих тенкова и под њиховом заштитом пошли у напад. Тенковски топови су водили двобој док и последњи немачки тенк није плануо. Сва возила у немачкој колони су горела. На њих је капетан Умников

испалио своје последње гранате.

Тенкисти су известили Умникова да нема више топовске муниције.

— Гусеницама на јуриш! — наредио је он.

Све што им се нашло на путу смрљено је. Топови, митраљези, муниција и комо-ра, остали су изгажени на путу. Немачка колона се растурила и није стигла на положаје. Совјетски тенкови су читавих пет километара гоњили разбијени немачки пук.

Борба за тенковску гусеницу

Изгледало је да су Немци напустили сваку помисао да се бране. Од пуковске колоне остали су изгубљени војници, који су покушали да се извуку из дубоког снега, али су само још више у њега западали. У међувремену, Немцима је стигло појачање. Од-

једном је са свих страна запламсала аутоматска ватра. Стотинак немачких војника са аутоматима и митраљезима нашло се поред тенковског вода капетана Умникова.

Борба се водила од раног јутра да касно по подне. Челична гусеница на тенку капетана Умникова била је покидана. Тенк је био онеспособљен. Два члана на гусеници била су потпуно смрљена. Сумрак се почео хватати. Осетивши да је тенк оштећен, Немци су још жешће нападали. Хтели су да тенкисте заробе живе. Совјетски војници били су опкољени усред снежне пустиње.

Када су се немачки аутоматичари приближили тенковима, одједном су се на чели-

ница била порпављена, тенковски мотори су опет заурлали. Капетан Умников је извукао свој вод готово из савих руку непријатеља.

Прегажени артиљеријски пук

Једне ноћи 121. немачки артиљеријски пук засипао је бесомучном ватром положаје совјетских бораца. Са једне благе косе видело се како пламени језици избијају из усиваних топовских цеви. Када је командант батаљона позвао капетана Умникова да му нареди да тенковима приђе непријатељским топовима и да их уништи својом ватром с блиског одстојања, овај је узвратио:

— Разумем, ја ћу њих гусеницама...

Чим је пала ноћ, Умников је пошао у напад. Заобишао је непријатељско обезбеђење и одједном се нашао на самом боку немачког артиљеријског пука. Топови су повремено узнемиравали совјетске борце на положајима. Командант батаљона је очекивао да Умников пређе у акцију, али су се чули само немачки топови. Умников се притајио са својим тенковима и чекао погодан тренутак, мотрећи на сваки непријатељски топ. Када је и последњи топ умукао, била је поноћ.

Одједном, као да се ноћ поново проломиле. Тенковски топови су испалили читаве плетуне по непријатељској артиљерији, а затим су тенкови турнули на артиљеријске положаје. За непун час, положаји 121. артиљеријског пука изгледали су жалосно. Вод капетана Умникова прешао је преко ватрених положаја пука и гусеницама уништио све топове. Иза њих је остала само пустош. Немачки 121. артиљеријски пук више није постојао.

Три дана касније неустрашиви тенкиста капетан Умников налетео је на штаб немачке дивизије и потпуно га уништио. До краја рата Умников је увек користио прилику да се бори тенковским гусеницама против непријатеља и већ код Немаца био познат по својим херојским подвизима и неустрашивости.

За безбројне победе, које је постигао са својим тенковима, једног раног јутра саопштили су му у рањеничничкој постели фронтковске болнице да је одликован Орде-ном хероја Совјетског Савеза.

Десте ни већ гучи га...

... као што се ми на северној полулопти оријентисемо према звезди Северњачи, станом

ници Јужне полулопте оријентишу се према Јужном крсту.

... све већи број саобраћајних несрећа навео је полицију у Редондо Бичу, у Калифорнији, да на опасне окуке и раскрснице постави лутке саобраћајних полицајаца на мотоклима.

... металне затвараче за боце изумео је

Американац Пејнтер из Балтимора. Захваљујући том проналаску постојао је један од најбогатијих људи у својој земљи.

... најисточнију тачку Азије открио је 1648. године руски козак Семјон Дежњев и тиме доказао да тако звани стари свет — Европа и Азија — није

спојен са Америком. Ова најисточнија тачка азијског континента названа је касније Рт Дежњев.

... за годину дана једна особа која нема аутомобил већ свуда иде пешине, изиже три до четири сантиметра ђонова на ципелама.

Двадесет и петог децембра 1955. године Норвежанка Лили Николсен, која живи у једном селу близу Осла, добила је од капетана моторног брода „Силверспрен“ телеграм следеће садржине: „Морнар Арне Николсен пао са брода поред обале Флориде уочи самог Божића. Сви бродови су били о томе обавештени али сва трагања остала безуспешна.“ Док је Арнеова мајка читала ову страшну вест, њен син се још налазио у хладним таласима океана.

Арне Николсен остао је у води пуних 39 часова без појаса за спасавање, без хране, без воде, без икакве помоћи. Тридесет девет часова пливао је у хладној води борећи се против таласа, час губећи наду, час опет уверен да ће га неко ипак пронаћи и спасти. За све то време он је видео многе бродове како пролазе ближе или даље од њега и узалуд их позивао у помоћ на разне начине. Морнар Арне Николсен је показао изузетну храброст и издржљивост каква се ретко среће чак и међу поморцима и, свакако, постигао рекорд своје врсте.

ИЗГУБЉЕН У МОРУ

како је успео да победи море, он је скромно рекао: „Ја волим живот и због тога сам се тако грчевито борио да га сачувам.“

Арне не зна како се нашао у води те ноћи. Време је било тихо а море мирно. Брод се налазио негде на пола пута између Флориде и Кубе када је почела божићна забава. Било је доста јела, пића и музике. Око 11 часова Арне каже да је отишао у своју каabinу, скинуо ципеле и оде-ло и легао.

— Све чега се сећам после тога било је да сам се нашао у мору — каже он.

Вероватно је у сну устао и изашао из кабине а онда пао у воду. Свакако да је у томе доброд удела имало и пиће. Међутим, чим се нашао у води, он се отрезнио и почео да виче тражећи помоћ. Али, нико га није чуо. Тада се сетио приче оног дечака који је такође пао у море и речи капетана брода.

— Ако икада дођеш у неку неприлику, најважније је од свега сачувати присуство духа.

И Арне се придржавао тог савета. Када је видео да не може рачунати на помоћ, почео је да размишља шта би

било најпаветније учинити у таквом случају.

Како је вода била прилично хладна појављивали су опасност да му се руке и ноге укоче од хладноће и зато је морао бити стално у покрету. Али, с друге стране није смео искувати да се замара пливањем да се не би потпуно исцрпео. Јер, ко зна колико ће морати да остане у води? Била је поноћ. Најважније је било сачекати јутро. Арне је био одличан плавач и знао је да ће толико издржати.

Управо кад је намеравао да скине панталоне, угледао је нешто од чега га је облио ледени зној: наилазили су морски пси и сетно се пре годину дана, док се налазио на једном танкеру, он је једном морском псу играјући се са њим ставио држаљу метле у уста и овај ју је смрвио као да је била шибница. Само, Арне је знао да су морски пси и велике кукавице и лако их је уплашити. Због тога је почео да удара ногама по води. Морски пси су се за трешку нутак удавали, али би се поново појављивали с временом на време тако да је овај трик морао да понавља.

Негде пред зору приметио је један брод који се приближавао. Арне је веровао да му

тај брод доноси спас. Али, на жалост, и поред свег његовог викања и давања знакова, брод је прошао поред њега на само две-три стотине метара и удалио се не примећивши га. Ујутру када је свануло поново је видео једну лађу, али она је била доста далеко од њега. Тешко се мишљу да се налази на линији којом плове бродови, а то је значило да ће га неки морари да открије и спасе. У току тог дана видео је најмање петнаестак бродова али њега ниједан није приметио.

Једино што је могао да ради у свом бесу било је да удара руком по води и да прети капетанима тих бродова да ће их тужити због неорганизоване службе осматрања. Међутим, бес му није ништа помогао. Требао је наћи начина како да се заштити од тропског сунца. Плашио се да не полуди од јаких сунчевих зракова. Језик му је био отечен и стално му се привиђала једна иста слика — вода за пиће.

Топлота га је успављивала и више пута у току дана тразао се иза сна у последњем тренутку када му је вода већ почињала да улази у уста. Помисао на морске псе могла му је да се одржи у

будном стању. Са заласком сунца отишле су и све његове наде.

Како је провео ту другу ноћ на води ни сам не зна. Кад се сунце појавило другог дана, поново су се вратиле наде у спасење. Али и тог дана је видео многе бродове само је сада био као полуошамућен па није имао снаге да виче нити да даје било какве знаке.

Око два часа по подне један британски танкер га је коначно спазио и извукао из мора. Када се Арне мало повратио и рекао да је провео у води 39 часова, нико му у почетку није поверовао. Како је могуће да човек остане жив у води после толико времена без хране и воде у друштву морских паса?

Руке су му биле беле и надуване, лице поцрнело од жарког сунца; стално је дрхтао од хладноће. Прво је затражио воде. Давали су му је у врло малим количинама. Капетан је одмах послао телеграм његовој мајци да је нађен и да је жив и здрав.

После две недеље Арне је био код куће потпуно опорављен.

— Убудуће ће увек носити у џепу од панталона једно огледалце тако да када паднем у море бар могу да бацам светлост на бродове који пролазе — каже у шали увек расположени Арне.

WALT DISNEY

МИКИ

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

